

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארת שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בנחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת שמות תש"פ

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורש"י עם התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט או הרבה כפי הפנאי.

לעולם ימא הוא. ואם לאמר לית שני פעמים קודם הנין הוה דהיינו רבותא טפי דאפילו קודם הנין הוה זמן דקריאת שמע של שחריה. וי"ל בדפרישנא דהאי יממא לענין שאר מנות. אבל לענין קיש הוהילא ואינא אינשי דגנו לאו זמן קימה הוא. ותימא דקשיא דרבי עקיבא אדר' עקיבא דהבא קאמר אדר' הנין ולקמן (עמוד ב) קאמר משכיבי בין חמור לשריד דהיינו אפילו קודם. וי"ל דהיינו תניא אילבא דרבי עקיבא. אי נמי יש לומר יממא הוא אפילו גבי קריה שמע דהיינו קימה הוא הוה דלא נקט ב פעמים קודם הנין משום דבעי לאשמעינן שלא יאמר בשל לילה אחר הנין. **ובלבד** אמילתא דר"ש בן חיזי דקראת פירש שעילה עמוד השחר קאי. ונראה לי דאו היא זמן שכיבה הוא ומצי למימר השכיבנו. ועוד דהוה ליה למימר אמאן אדסליק מילתא. **ובלבד** לזכר קאמר דלא מצי למימר השכיבנו דלאו זמן שכיבה הוא כיון שעלה כבר עמוד השחר אפילו קודם הנין.

ר' אלעזר בן עזריה אומר נאמר כאן בלילה הזה וכו'. וא"ת היכי מצי למימר רבי אלעזר בן עזריה עד חצות והכינתו לא ותתירו מנמו עד בקר (שמות יב) דמשמע עד בקר מיהא מצי לאכלו. ויש לומר דמצי למימר דהיכי קאמר לא תעשו דבר שאיבא לידו נותר עד הבקר. שאם לא דבר נאכל עד חצות לא תוכל לאכילתו ולא לשורפו בלילה כדקא אמרין ביום אתה שורפו ואי אתה שורפו בלילה ואם כן ישאר עד הבקר.

אלא

עמוד השחר אפילו קודם הנין. **ר' אלעזר** בן עזריה אומר נאמר כאן בלילה הזה וכו'. וא"ת היכי מצי למימר רבי אלעזר בן עזריה עד חצות והכינתו לא ותתירו מנמו עד בקר (שמות יב) דמשמע עד בקר מיהא מצי לאכלו. ויש לומר דמצי למימר דהיכי קאמר לא תעשו דבר שאיבא לידו נותר עד הבקר. שאם לא דבר נאכל עד חצות לא תוכל לאכילתו ולא לשורפו בלילה כדקא אמרין ביום אתה שורפו ואי אתה שורפו בלילה ואם כן ישאר עד הבקר.

עמוד השחר אפילו קודם הנין. **ר' אלעזר** בן עזריה אומר נאמר כאן בלילה הזה וכו'. וא"ת היכי מצי למימר רבי אלעזר בן עזריה עד חצות והכינתו לא ותתירו מנמו עד בקר (שמות יב) דמשמע עד בקר מיהא מצי לאכלו. ויש לומר דמצי למימר דהיכי קאמר לא תעשו דבר שאיבא לידו נותר עד הבקר. שאם לא דבר נאכל עד חצות לא תוכל לאכילתו ולא לשורפו בלילה כדקא אמרין ביום אתה שורפו ואי אתה שורפו בלילה ואם כן ישאר עד הבקר.

עמוד השחר אפילו קודם הנין. **ר' אלעזר** בן עזריה אומר נאמר כאן בלילה הזה וכו'. וא"ת היכי מצי למימר רבי אלעזר בן עזריה עד חצות והכינתו לא ותתירו מנמו עד בקר (שמות יב) דמשמע עד בקר מיהא מצי לאכלו. ויש לומר דמצי למימר דהיכי קאמר לא תעשו דבר שאיבא לידו נותר עד הבקר. שאם לא דבר נאכל עד חצות לא תוכל לאכילתו ולא לשורפו בלילה כדקא אמרין ביום אתה שורפו ואי אתה שורפו בלילה ואם כן ישאר עד הבקר.

והאי דקרו ליה ליליא. דקאמר ויצא בו קיש של לילה. משום דאינא דגנו. וקרינא ביה ובשכב. **ובלבד שלא יאמר** השכיבנו. הקורא קיש של לילה שחרית מוכן לעמוד השחר לא יאמר השכיבנו שאין עד זמן החלת שכיבה אלא זמן סוף שכיבה. **דאשתכח**. וישנו ותרמו עד לאחר עמוד השחר: **כשעת** החרוק. אבל שלא בשעת החרוק לא: **הכי**

קא אמרי ליה. לרבן גמליאל ולא גרס אלא: **רבנן פליגי** עליון. כלומר מי פליגי רבנן עלך דאמר דאמרי עד חצות ודקא קאמרו של שעתו להו ובשכבן כל זמן שכיבה אלא כל זמן שדרך בני אדם להתעסק לילך ולשכב ומיזו ברא פליגי אדרבי אלעזר דאלו רבי אלעזר סבירא ליה זמן עסק שכיבה אינו אלא עד האשמורה האשמורה ולרבנן עד חצות. ואת סבירא לך ובשכבן כל זמן שבני אדם שוכבים היינו כל הלילה ויחיד ורובם הלכה כרובים: **או דילמא כוותך סבירא** להו. ומשעו להו ובשכבן כל זמן שכיבה והא דקאמרי עד חצות וחרוקה און כדי לזרו מזהו היבא דאשתכח אלא קרא קודם חצות עדיין זמן תחובא הוא ומחייבי ונפק ידי קיש במונא: **בוותי סבירא** להו. חייבין אתם לקרות בוטין ולא גרסינן מותרים אפילו קודם חצות: **רבנן** (עמוד ב) הקורא מכאן ואילך לא הפסיד כאדם הקורא בתורה: **שעת פתרון**. שנחפז לצאת היינו עמוד השחר כדכתיב לא תנאו איש מפתח ביתו עד בקר (שמות יב): **כזו** הוא נאכל כשאר קדשים ביום שחיתו כדרך תורה שאף היא זמן אבילתה וים אחד ואוכל וחולץ כל יום שחיתתה והלילה עד הבקר כדן תורה ודכתיב ביום קריננו יאכל ויקרא ז: מה שלמים נאכלין לשני ימים ולילה אחד. שבתים דכתיב ביום ובחם יאכל וממחרת (שם ט) אף פסח בני הואיל ואינו נאכל אלא בלילה נוקט שני בלילות בנקוט שני ימים דשלמים ודא נאכל בשני לילות וים אחד לא שיאכלו ביום אלא שיאד שהות זמן שלא יפסל באבילה בשביל התמנת היום ויבטלו בלילה השנית קמ"ל: **שם תובח את הפסח בערב** כבא השמש מועד צאתה ממצרים. הרי קל שלשה ימינו שאינם שיים. בערב כי ינטו צללי ערב היינו לאחר חצות שנחלקה חמה מראש כל אדם ונתנה לערב. כבא השמש משחשבה מועד צאתה ממצרים בבקר. כיצד תיקימו כולם. בערב לזמן שחשבה כבא השמש התחלת זמן אבילה מועד צאתן זמן שירפה כלומר בבקר הוא נעשה נותר שהגיע זמן שירפה אבילה לפי שאין שורפין קדשים ביום טוב ממתנין לו עד בקר שני. עד מתי **אתה אוכל**. היינו כר"ע אבל לתנא קמא עד חצות לילה היו זמן אבילה ותו לא דאי לא נאכל בביניה: **הכל מורים**. רבי עקיבא גופיה מודה שהלילה מחצות ואילך הייתה שעת חפזן למצרים לשלוח זמן הארץ: **מערב נאכלו**. נתנו להם רשות לצאת: **חפזן נאכלו**. מנת הכבודים שעל ידם נחפזו למחר לשלוח: **חפזן דישיראל**. לא שמעו להם לצאת עד בקר: אותו

אלא אתה תכלה ללבוך שבה. פי' רש"י צמר הצבוע תכלת ויש מקומות שלא עלה שם הצבע שפיר. וקשה דאמרין במנחות (מג ב' טש) ראה מצוה זו שבה תלוי מצוה אחרת ואזו ז' ק"ש ברחמי ע"ש שכיב בן תכלת ללבוך. ואז קאי אגזית צמר אינה תלוייה בציצית. ועוד בלילה נמי פעמים יבולין לדיה צמר שאינו צבוע כדרכו. ע"כ יש לפרש בין תכלת שבה

אותו צדיק. אברהם: כמצודה שאין בה דגן, דרך ציידו עמפה לזרוק דגן תחת מצודות כדי שיביאו שפוח תלכדין וכשאין בה דגן אין עוף פונה אליה כן ריקנו המצרים מכל ממשנם. ויצלנו בתרגומנו ורוקמו: כמצולה שאין בה דגים. כמו מצולות ים כלומר בתוך התהום אין מצוין דגים אלא על שפת הים הדיבא דאיבא

1 בציצית שהיה קבוע בו תכלת וגם שני
2 חוטין לבן ועשין בו חזילא של תכלת
3 וחזילא של לבן. **אחרים** אומרים עד
4 שיאמר חברו ע"כ. בירושלמי במה אנן
5 קיימין אי ברגיל אפי' ברחוק טפי חביב ביה
6 ואי שאניו רגיל אפילו בקרוב לגביל לא
7 חביב ביה תתיר ברגיל ואינו רגיל כהדין
8 אבטסנו חזרו לביקין. ונריך לומר כהדין
9 אחרים לאו ר' מאיר נקודו דהא ר' מאיר
10 איירי לעיל במיניה: ל"ח **ל"ט** בתוקין.
11 תימא להשיר פסקין כמאן מתירי לאתור
12 עמוד העמוד ע"ג שעתק מפקי' הלכות בר'
13 יהושע דאמר ע"ג' שעת והבא פסק אביי
14 שהוא בתרא ואמר בתוקין ומשעו דהבי
15 הלכתא. וי"ל דהוא זמן קיש מתחיל לאתור
16 עמוד השער חמנו ע"ג שעתק מיהו מצוה
17 מן המובחר בתוקין סמוך להנץ החמה כדי
18 לסמוך גאולה התפלה אפי' ותוקין נמי
19 מודו להעיר שעת שאם לא קרא קודם הנץ
20 החמה ירכיבו לקרות ע"ש שעת ועל
21 זה אנו סומכין וכן ב' מי משתרו (דף כ"ב) ב'
22 דקמאר בעל קרי שירד תטבול ואי יבול
23 לעלות לקרות קודם הנץ וכן יושקע
24 בגמרא (דף כ"ה) ב' דימא בר' יהושע
25 ובתוקין כלומר מתיני' דקניו קודם הנץ
26 החמה בתוקין אלמא ותוקין נמי מודו לה'
27 יהושע שאק עוברת ע"ש שעת.

1 **אחר** ונענו אותם? קיים בהם, ו'אחר' כן יצאו
2 כרכשו גזול? לא קיים בהם. אמרו לו: ו'לאו שנצא בעצמנו
3 משל לאדם שהיה חבוש בבית האסורים, והיו אומרים לו בני
4 אדם: מוציאין אותך למחר מבית האסורין, ונתתיו לך ממון
5 רבבה; ואומר להם: בפקשה מקם, הוציאני היום, ואינו מבקש
6 כלום. ו'ישאלום', אמר ר' אמי: מלמד שהשאלום בעל פה. אמר
7 איבא דאמרי' בעל פה. אמר ר' אבא: דאמרי' בעל פה. אמר
8 ר' ירמיה: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
9 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
10 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
11 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
12 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
13 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
14 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
15 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
16 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
17 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
18 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
19 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
20 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
21 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
22 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
23 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
24 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
25 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
26 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
27 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.

1 **אחר** ונענו אותם? קיים בהם, ו'אחר' כן יצאו
2 כרכשו גזול? לא קיים בהם. אמרו לו: ו'לאו שנצא בעצמנו
3 משל לאדם שהיה חבוש בבית האסורים, והיו אומרים לו בני
4 אדם: מוציאין אותך למחר מבית האסורין, ונתתיו לך ממון
5 רבבה; ואומר להם: בפקשה מקם, הוציאני היום, ואינו מבקש
6 כלום. ו'ישאלום', אמר ר' אמי: מלמד שהשאלום בעל פה. אמר
7 איבא דאמרי' בעל פה. אמר ר' אבא: דאמרי' בעל פה. אמר
8 ר' ירמיה: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
9 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
10 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
11 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
12 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
13 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
14 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
15 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
16 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
17 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
18 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
19 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
20 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
21 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
22 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
23 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
24 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
25 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
26 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
27 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.

1 **אחר** ונענו אותם? קיים בהם, ו'אחר' כן יצאו
2 כרכשו גזול? לא קיים בהם. אמרו לו: ו'לאו שנצא בעצמנו
3 משל לאדם שהיה חבוש בבית האסורים, והיו אומרים לו בני
4 אדם: מוציאין אותך למחר מבית האסורין, ונתתיו לך ממון
5 רבבה; ואומר להם: בפקשה מקם, הוציאני היום, ואינו מבקש
6 כלום. ו'ישאלום', אמר ר' אמי: מלמד שהשאלום בעל פה. אמר
7 איבא דאמרי' בעל פה. אמר ר' אבא: דאמרי' בעל פה. אמר
8 ר' ירמיה: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
9 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
10 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
11 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
12 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
13 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
14 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
15 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
16 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
17 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
18 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
19 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
20 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
21 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
22 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
23 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
24 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
25 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
26 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
27 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.

1 **אחר** ונענו אותם? קיים בהם, ו'אחר' כן יצאו
2 כרכשו גזול? לא קיים בהם. אמרו לו: ו'לאו שנצא בעצמנו
3 משל לאדם שהיה חבוש בבית האסורים, והיו אומרים לו בני
4 אדם: מוציאין אותך למחר מבית האסורין, ונתתיו לך ממון
5 רבבה; ואומר להם: בפקשה מקם, הוציאני היום, ואינו מבקש
6 כלום. ו'ישאלום', אמר ר' אמי: מלמד שהשאלום בעל פה. אמר
7 איבא דאמרי' בעל פה. אמר ר' אבא: דאמרי' בעל פה. אמר
8 ר' ירמיה: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
9 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
10 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
11 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
12 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
13 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
14 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
15 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
16 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
17 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
18 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
19 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
20 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
21 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
22 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
23 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
24 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
25 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
26 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.
27 אמר ר' אבהו: מאן דאמר בעל פה. אמר ר' אבהו: דאמרי' בעל פה.

פתח באשרי וסיים באשרי. אלמא חזא היא דאשרי כל חסי בו סימא דלמה רגשו גוים הוא: ברינו. פריציה: חמאם כתיב. כריה קיה חמאם שיכלה יצר הרע: שפיל. השפיל עצמן לטוף תמקרא כל דבר שהוא בסוף קרוי שפילו של דבר: סמוכים לעד לעולם. דבריה תורה חניב (אחרי) אמנמיס כל פקדויו סמוכים סמיכת כל פקדויו עשוים באמת וישר ולצורך ולא דבר רק: כלום יש עבד שמורד ברבו. ויבא להכחיש את דברי הנביא: אמור לו כלום יש בן כו'. והא חזין הכא דהוה הכא נמי הוה. סוף הליות: ואמר שירה. כנגד כולם אמר שירה לכששרתה רוח הקודש עליה: וכל קרבי. על שם קרבי אמר שוד בתוכן: מאי משמע. דעל יום המיתה נאמר: סוף

1 וראה וכו'. הוא סבר דהכי בעי מאי שנא קרבים נקט: חמשה רבתי נפשי. לעיל חשיב ליה: מאי דרתיב מי בתחבם ומי יודע פשר דבר. משום דאירי כפיסה בסמיכת גבליה. הלפלה נקט ליה: דאשכחן דאול אליהו לגבי אחאב. דרתיב וכל אליהו להראות אל אחאב: יהורם יורק ויבך אלישע. שחבלה על מואב הוא ויהושפט (במלכים ב) דמתוך שלא היו הדלכים זה אצל זה לא היה מוכיחו ושראם לא נשא אשה כבש דרחהנא. טהרם הדקבין כמור רשא בכבשא (חולין ד' עג) בהטמנת האפר: נגודה נודה. שמתיה מקובלני מבת אבי אבא. דוד שראת את המלאך וחרבו שלופה בידיו בלך סוף ספרא ששואל ב' (בד) ולא מנע עצמו מן הרחמים:

2 פל קרשה שיהיה הויכח על דת, פתח בה ב'אשרי' וסיים 3 בה ב'אשרי', פתח ב'אשרי', דכתיב: 'אשרי האיש', וסיים 4 ב'אשרי', דכתיב: 'אשרי כל חופי בן'; תנאו ברינו דהוה בשבבותיה דר' מאיר והוה קא מצערו ליה טובא, הוה קא בעי 5 ו מאיר רבמי עלויהו כי הוי דלימותו, אמהה ליה ברויאי דכתיבה: מאי דעתך, משום דכתיב 'תמו תפאים'? מי רתיב 6 'החומים', 'תפאים' כתיב! ועוד, שפיל לסיפיה דקרא: 'ורשעים עוד אינם', כיון ד'יתמו תפאים', 'ורשעים עוד 7 אינם'. אלא בעי רחמי עוליהו דהתירו בתשובה, 'ורשעים עוד אינם'. בעא רחמי עוליהו, והדרו 8 בתשובה: אמר לה הווא דזוקי לברויאי: כתיב 'יני עקרה לא ילדה', משום דלא ילדה ריני? אמהה 9 ליה: שפיל לסיפיה דקרא, דכתיב: 'כי רבי גנים שוממה מנין בעולה אמר ה'". אלא מאי 'עקרה לא ילדה'? רני כנסת ישראל, שדומה לאשה עקרה שלא ילדה גנים ליהגם כפתייה: אמר ליה הווא 10 דזוקי לר' אמהו: כתיב 'ממזר ילדו ברחו מפני אבשלום בנו', וכתיב 'ילדו מתם ברחו מפני שאול 11 מנע עצמו מן הרחמים:

12 דלא דרשיתון סמוכין, קשיא לכו. אגן דררשין סמוכים, לא קשיא לה, דאמר ר' יוחנן: סמוכין מן התורה ענין: שפאמר: 'סמוכים לעד לעולם, עשוים באמת וישר'. למה נסמכה פרשת אבשלום לפרשת גוג ומגוג? שאם יאמר לך אדם: כלום יש עבד שמורד ברבו? אף אתה אמור לו: כלום יש בן שמורד באביו? אלא תהי! קמי גוג ומגוג: אמר ר' יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי: מאי דכתיב: 'פיה פתחה בתחבמה ותורת חסד על לשונה'? כנגד מי אמר שלמה מקרא זה? לא אמרו אלא כנגד דוד אביו, שרר בחמשה עולמים ואמר שירה. דר במעו אמו ואמר שירה, שפאמר: 'כרבי נפשי את ה', וכל קרבי את שם קדשו'; גא לאירי העולם ונתחבל בכוכבים ונולות ואמר שירה, שפאמר: 'כרבי נפשי את ה', ואל גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו, כרבי ה' כל צבאו'; ג' יג משיר אבו ונתחבל בדריה ואמר שירה, שפאמר: 'כרבי נפשי את ה', ואל תשפתי כל נמולין'. מאי 'כל נמולין'? אמר ר' אבהו: שעשה לה דים במקום ביתה. מעמא מאי? אמר (רבי) יהודה: כדו שלא יתחבל במקום ערדה. רב מתנא אמר: כדו שלא יגמ מקום הטנופת. ראה כמפלגת של רשעים ואמר שירה, שפאמר: 'תמו תפאים מן הארץ ורשעים עוד 23 אינם, כרבי נפשי את ה' הליהוה'; נסתבל ביום המיתה ואמר שירה, שפאמר: 'כרבי נפשי את ה', ה' אליה גלת מאד, הוה יהדר לבשת'. מאי 24 משמע דעל יום המיתה נאמר? אמר רב רב רב שיאל: מסיפא דענינא, דכתיב: 'תסתרי פניך יתהלון, תופס רוחם יעונון' ג'ו'. רב שימי בר עוקבא, ואמרי לה מר עוקבא, הוה שכיח קמיה דר' שמעון בן כור, והוה מסדר אנקתא קמיה דר' יהושע בן לוי, אמר ליה: מאי דכתיב 'כרבי נפשי את ה', וכל קרבי את שם קדשו'? אמר ליה: בא וראה, שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם; מדת בשר ודם, צר צורה על גבי 26 הכולל, ואנוי וכול לתטיל בה רוח וקשמה קרבים וגמי מעים; והקדוש ברוך הוא אינו כן, צר צורה בתוך צורה, ומטיל בה רוח וקשמה קרבים 27 וגמי מעים. והינו דאמהה תנה: 'אין קדוש בח' כי אין בלתיה, ואין צור פאלתינו'. מאי 'אין צור פאלתינו'? אין ציר פאלתינו. מאי 'כי אין בלתיה'? אמר ר' יוחנן בר מנסיא: 'כי אין בלתיה', אלא 'אין לבלתיה', שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם; מדת בשר ודם, 28 מעשה דיו מכלול אותו, והקדוש ברוך הוא כמדת מעשה. אמר ליה: אמר הכי קא אמנא לך: הני חמשה 'כרבי נפשי', כנגד מי אמרן 29 הוה? לא אמרן אלא כנגד הקדוש ברוך הוא וכנגד נפשו; מה הקדוש ברוך הוא מלא כל העולם, אף נפשה מלאה את כל הנוה; מה הקדוש ברוך הוא רוח ואנוי נראה, אף נפשה רוחה ואנוי נראית; מה הקדוש ברוך הוא אין את כל העולם כולו, אף נפשה נה את כל הנוה; מה 32 הקדוש ברוך הוא טהור, אף נפשה טהורה; מה הקדוש ברוך הוא יושב בתרין חדרים, אף נפשה יושבת בתרין חדרים; יבא מי ששג ב חמשה דברים הללו, ושפת למי ששג בו חמשה דברים הללו: אמר רב המנענא: אמר רב תרתיב 'מי בתרתיב ומי יודע פשר דבר?' מי בתקדוש ברוך הוא 34 שיוע לעשות פשרה בין שני דעיקום, בין חקדוהו לישעיהו. חקדוהו אמר: ליתי ישעיהו נבא, רתיב אשכחן פאלדו דאול לגבי אחאב (שפאמר: 35 'ילך אליהו להראות אל אחאב'); ישעיהו אמר: ליתי חקדוהו נבא, רתיב אשכחן ביהורם בן אחאב דאול לגבי אלישע. מה עשה הקדוש ברוך הוא? הביא וסורם על חקדוהו, ואמר לו לישעיהו: קד ובקר את החולה! שפאמר: 'כמים ההם חלה חקדוהו למות, ויבא אליו ישעיהו בן אמוז 37 נקביא ויאמר אליו: מה אמר ה' (צבאות), צו לביחה, כי מת אתה ולא תחיה' ג'ו'. מאי 'כי מת אתה ולא תחיה'? מת אתה בעולם הזה, ולא תחיה לעולם הבא. אמר ליה: מאי כולי האי? אמר ליה: משום דלא עסקת בפרהוה ורביה. אמר ליה: משום דחזאי לי ברוח הקדש דנפק מינאי 39 כנין דלא מעלה. אמר ליה: כהדי כפשי דרממנא למה לך? מאי דמפקת איעי לך למעבר, ומה דניחא קמיה קדשא ברוך הוא לעבד! אמר ליה: השתא חב לי ברתך, אפשר דקמא וכותא דירי וירידך ונפק מינאי כנין דמעלו. אמר ליה: כבר נגודה עילך נגודה. אמר ליה: בן אמוז, פלה 41 נבואתך וצאו! קד מקובלני מביט אבי אבא: אפילו תרב תדה מונחת על צוארו של אדם, אל ימנע עצמו מן הרחמים. אתמר נפוי: רבי יוחנן ורבי (אליעזר) דאמרי תרין, אפילו תרב תדה מונחת על צוארו של אדם, אל ימנע עצמו מן הרחמים, שפאמר: 'הן יסלני, לו אחלה':

אבי אבא שחפה את התיבול. שלמה: שגנו ספר רפואות. כדי שיבטקו רחמים: נירד עצמות אביו. לפי שהיה רשע ולא נתג בו כבוד בקבורה להתייאר כדונן מנשות וזכב וסוף. סתם מי נחון. של מלח ברברי הימים (ב לב) ולמה כדי שלא יבאו מלכי אשור וימנאו מים לשתות ולא זהו גזון הנדר הגדול ההואו לא בא"י הוא אלא מעין קטן אטן סמוך לירושלים שבאמר הדרהם אתו אל נחון (מ"א א) ומתרגומין ותחתין יתיה לשלוחא: עבר ניסן בניסן. קס"ד משתקדש החדש לשם ניסן נמלך לעבר את השנה ועשאו ארר כמו שבאמר ברברי הימים (ב לב) ויעזק המלך (חוקדהו) לעשות הפסח בחודש השני: כיום שלשים של אדר. ואעפ"י שלא מנתלה

החדש שעדיין לא באו עדים: התולח בזכות עצמו. שאומר בתפלתו ששה לי בכותי כגון חוקדהו שאמר זכר את את אשר להתולחתי לפניך וגו': פרועה. מנתלה שניטלה תקרה שלה: הרוצה להתנות. מלש אחרים: יהנה. ואין איסור ברבר: כאלשיע. כמו שמצינו במלש אחרים: הנה הרוצה שלא להתנות. מלש אחרים: הנה יתנה. ואין ברבר לא משום גסות רוח ולא משום שגאוה: כגון בטימאל הרמתי. כמו שמצינו בשמואל הרומתי שלא רצה להתנות: כי שם ביתו. לעול מנייה ברע והיה מודי שנה בשנה וסבב בית אל המצפה ושפט את ישראל וסמך ליה והתשובה הרמתי כי שם ביתו וכי אני יודע ששם ביתו אלא אבולחו מקומות דקרא דלעיל מנייה קאי כשל מקום שהיה הולך שם היה נראה כל כלי תשמיש בית עמו ואהל תניינו שלא להתנות מן אחרים: כבוד זיפה. ברדיית תפלה לעני. דרך ענות: כיון את גדולו. זו אצל זה והגליהם רגל ישרה. נראין כרגל שאר הקורא מבטא ואיך לא הפסיד: שהיה הוא כאדם שקורא אחת מכל הפרשיות שבמורה ואעפ"י שלא יצא ידי קיש"ש לו קבל שבר כעסק בתורה: מתנה ישה. דכתיב בשבכך. דרך שכיבה: ימיו. דכתיב ובקמך כדרכו. או בקמיה או בשכיבה או בישיבה או מנהל: נה

גדול הקורא קיש בענתה יותר מהעסק בתורה. תימה אפי' תפלה מני דואו אמרין פ"ק דשבת דף (א. כ) כגון אנו מפרסין בין לקיש בין לתפלה. וי"ל והדכי קאמר יותר מהעסק בתורה פעם אחרת שלא בשעת קיש. אבל העוסק בתורה בשעת קיש לא מיידי ואפי' בתפלה פוסק שבאמר

וגמה שנימתי שלא עשיתה אלא קור אחת קמנה, החייך את בנה, אבי אבא שחפה את התיבול כולו בכסף ותרוב, על אחת פמה וכמה! ויבר את את אשר התחלתי לפניך באמת ובלב שלם, והטוב בעיניך עשיתי, מאי והטוב בעיניך עשיתי? אמר ר' יהודה, אמר רב: שפסק גאולה לתפלה. ר' לוי אמר: שגנו ספר רפואות. תנו רבנן: ששה דברים עשה חוקדהו המלך, על ג' הודו לו, ועל ג' לא הודו לו. על ג' הודו לו - גנו ספר רפואות והודו לו, פתח נפש הנחש והודו לו, נירד עצמות אביו על מפה של תכלים והודו לו. ועל ג' לא הודו לו - פתח מן גזון ולא הודו לו, ציצין דלתות היכל ושגריה למלך אשר ולא הודו לו, עבר ניסן בניסן ולא הודו לו. ובי לית ליה לחוקדהו "החדש הזה לכם ראש חדשים", וה ניסן ואין אחר ניסן?! אלא טעה בדרשמואל, דאמר שמואל: אין מעברין את השנה ביום שלשים של אדר, הואיל ורצוי לקובעו ניסן. סבר, "הואיל ורצוי" לא אבדין: אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי בן ימאי: כל התולח בזכות עצמו, תולין לו בזכות אחרים, וכל התולח בזכות אחרים, תולין לו בזכות עצמו. משה תלה בזכות אחרים, שנאמר: ויכור לאברהם ליצחק ולישראל עבריו, תלו לו בזכות עצמו, שנאמר: ויאמר להשמידם, לולי משה בחייו עמד בפניו לפניו להשיב המתו מהשחתו. חוקדהו תלה בזכות עצמו, דכתיב: ויבר את את אשר התחלתי לפניך, תלו לו בזכות אחרים, שנאמר: ונגותי אל העיר והאת להושיעה למעני ולמען דוד עברי. והינו דריב"ל, דאמר ריב"ל: מאי דכתיב, הנה לשלום מר לי מר? אפילו בשעה ששפרו לו הקדוש ברוך הוא שלום, מר הוא לו: עשיתה שם גלית קור קמנה

רב ושמואל, חד אמר: עליה פרועה היתה, וקוריה, וחד אמר: אבסדה גדולה היתה, וחוקה להשיב. ובזכר אבסדה, הינו דכתיב "קור". אלא למד עליה, מאי "קור"? שיקרה. שפלקא למד עליה, הינו דכתיב "גלית". אלא למד אבסדה, מאי "גלית"? מעולה שבפתיים. ונשיב לו שם מפה ושולחן וכסא ומגודר - אמר אבי, ואותימא ר' יצחק: הרוצה להתנות, הנה פאלשין; ושאינו רוצה להתנות, אל יתנה כשמואל דרמתי, שנאמר: ויתשכחו דרמתי, כי שם ביתו, וא"י יוחנן: שכל מקום שהלך שם, ביתו עמו. ואמאי אל אישה, הנה נא דעתיה כי איש אלהים קדוש הוא, א"ר יוסי בר' חנינא: מכאן שהאשה מברת באורחין יותר מן האיש "קדוש הוא", מנא דעתה? רב ושמואל, חד אמר: שלא ראתה רוב עובר על שולחנה, וחד אמר: קרין של ששמן הציעה על מפתה, ולא ראתה קרי עליה. "קדוש הוא", א"ר יוסי בר' חנינא: הוא קדוש, ומישרתו אינו קדוש, (שנאמר): ויגש גיחיו לתהרה, א"ר יוסי בר' חנינא: שאחיה כבוד זיפה. "עובר עלינו תמיד", א"ר יוסי בר' חנינא משום רבי: אל יעמוד אדם רב: אל יעמוד אדם במקום גבוה ויתפלה, אלא במקום

גמוך ויתפלה, שנאמר: ממעמקים קראתיך ה". תניא נמי הכי: לא יעמוד אדם לא על גבי פסא ולא על גבי שרפרף ולא במקום גבוה ויתפלה, אלא במקום גמוך ויתפלה, לפי שאין גבוהות לפני המקום, שנאמר: ממעמקים קראתיך ה", וכתיב: תפלה לעני כי יעטוף. וא"ר יוסי בר' חנינא משום רבי: ההתפלה נירד שכיבון את רגליו, שנאמר: ותרליהם רגל ישרה" (א"ר) יצחק א"ר יוחנן) וא"ר יוסי בר' חנינא משום רבי: מאי דכתיב "לא תאכלו על הדם"? לא תאכלו קודם שתתפללו על הדם. (א"ר) א"ר יצחק, א"ר יוחנן, א"ר יוסי בר' חנינא משום רבי: כל האוכל ושוחה ואחר כך מתפלל עליו כתוב אומר: ואתי השלמת אחרי נירד, אל תבר נירד, אלא נאיר, אמר הקדוש ברוך הוא: לאחר שהנאמה וה, קבל עליו מלכות שמים. ר' הושע אומר עד ג' שעות: אמר רב יהודה, אמר שמואל: הלכך רבי הושעין: הקורא מבאן ואיך לא הפסיד: אמר רב הסקא, אמר מר עוקבא: ובלבד שלא יאמר "ויצור אור" מיתבי: הקורא מבאן ואיך לא הפסיד, כאדם שהיה קורא בתורה, אבל כמקור הוא שמים לפניו ואתה לאחריה. תיובתא דרב הסקא תיובתא. איפא דאמר: אמר רב הסקא, אמר מר עוקבא: מאי לא הפסיד? שלא הפסיד ברכות. תניא נמי הכי: הקורא מבאן ואיך לא הפסיד, כאדם שקורא בתורה, אבל כמקור הוא שמים לפניו ואתה לאחריה. א"ר מני: גדול הקורא קריאת שמע בענתה יותר מהעוסק בתורה; מקמתי "הקורא מבאן ואיך לא הפסיד, כאדם הקורא בתורה", מכלל הקורא בענתה ערוף: תני

בית שמאי אמורים: בערב כל אדם ישה ויקרא, ובכך נעמוד, שנאמר: ויבשכבו ויקבצו. ובית הלל אמורים: כל אדם קורא בדרבו, שנאמר: ויבלתך בדרך. אם פו, למה נאמר "ויבשכבו ויקבצו"? בשעה ששכני אדם שוכנים, ובישעו ששכני אדם עומדים. א"ר סוריאן: אפי' תיית בא בדרך, והפתי לקרות דבריו ב"ש, וספגתי בעצמי מפני הלסטים. אמרו לו: פרו היות לחוב בעצמך, שעברת על דברי בית הלל: נה

בית שמאי אמורים: בערב כל אדם ישה ויקרא, ובכך נעמוד, שנאמר: ויבשכבו ויקבצו. ובית הלל אמורים: כל אדם קורא בדרבו, שנאמר: ויבלתך בדרך. אם פו, למה נאמר "ויבשכבו ויקבצו"? בשעה ששכני אדם שוכנים, ובישעו ששכני אדם עומדים. א"ר סוריאן: אפי' תיית בא בדרך, והפתי לקרות דבריו ב"ש, וספגתי בעצמי מפני הלסטים. אמרו לו: פרו היות לחוב בעצמך, שעברת על דברי בית הלל: נה

בית שמאי אמורים: בערב כל אדם ישה ויקרא, ובכך נעמוד, שנאמר: ויבשכבו ויקבצו. ובית הלל אמורים: כל אדם קורא בדרבו, שנאמר: ויבלתך בדרך. אם פו, למה נאמר "ויבשכבו ויקבצו"? בשעה ששכני אדם שוכנים, ובישעו ששכני אדם עומדים. א"ר סוריאן: אפי' תיית בא בדרך, והפתי לקרות דבריו ב"ש, וספגתי בעצמי מפני הלסטים. אמרו לו: פרו היות לחוב בעצמך, שעברת על דברי בית הלל: נה

בית שמאי אמורים: בערב כל אדם ישה ויקרא, ובכך נעמוד, שנאמר: ויבשכבו ויקבצו. ובית הלל אמורים: כל אדם קורא בדרבו, שנאמר: ויבלתך בדרך. אם פו, למה נאמר "ויבשכבו ויקבצו"? בשעה ששכני אדם שוכנים, ובישעו ששכני אדם עומדים. א"ר סוריאן: אפי' תיית בא בדרך, והפתי לקרות דבריו ב"ש, וספגתי בעצמי מפני הלסטים. אמרו לו: פרו היות לחוב בעצמך, שעברת על דברי בית הלל: נה

בית שמאי אמורים: בערב כל אדם ישה ויקרא, ובכך נעמוד, שנאמר: ויבשכבו ויקבצו. ובית הלל אמורים: כל אדם קורא בדרבו, שנאמר: ויבלתך בדרך. אם פו, למה נאמר "ויבשכבו ויקבצו"? בשעה ששכני אדם שוכנים, ובישעו ששכני אדם עומדים. א"ר סוריאן: אפי' תיית בא בדרך, והפתי לקרות דבריו ב"ש, וספגתי בעצמי מפני הלסטים. אמרו לו: פרו היות לחוב בעצמך, שעברת על דברי בית הלל: נה

גמ' בשבת בבית פרט לעוסק במצוה. לקמיה מפרש מאי משמע: ובלכתך בדרך פרט לחתן, ואיני דחתן נמי עוסק במצוה הוא אי לאו קרא יתירה לא נפקא לן מקרא קמא דכיון דעוסק במצוה לא כתיב בקרא הדיא אלא מייבט בעלמא הוא דקא דרשין בביתן וממעוטינן מינה עוסק במבלאת מצוה איכעא טררא אבל חתן וטררא

1 דמחשבה בעלמא הוא שמחשב על עסק
2 בתולים אי לאו קרא יתירה לא אתמעוט:
3 הכונס את הבתולה פטור. שטרר
4 בשמעתו בעילת מצוה מאי משמע? פרט
5 לעוסק במצוה: כי דרך. בשבתך ובלמכתך
6 חוקשו בדרך: כי לא עסקינן בה. כלומר
7 מנלן דבדרך רשות לחתא אייתי קרא את
8 קרא דרך סתמא כתיב וממילא משמעת
9 נמי מיניה דרך מצוה ואפילו הכי אמר
10 דחמשה לקרי: אי משום סטרא.
11 דחמשה פורת ליה אפילו נענה פטורא.
12 נמי: אלמה אמר רבי אבא. כמו למה
13 אמר א"ע? שטרר בעצרו חיובי בכל
14 המצות חזן מן התפילין שנאמר בהם פאר
15 ליוקאל פארך ברוש שלך וכו' וכוון לבוש
16 פאר ואבל מתגולל בעצרו בעפר אין זה
17 פאר: מירי טררא דמצוה. וכוון דאנן
18 מיעוט בעלמא דרשין פרט לחתן מסתיין
19 אם מעלמא פארך טררא דמצוה: וכו'
20 אמרי לך. נדי נמי דקרא למדרש מיניה
21 פרט לחתן אתא ממילא שי"מ בלבת דרך
22 הוא דמתיבתא אלמא בדרך נמי קרי:
23 עוסקין במבלאתין וקורין: למקנן
24 מוקמינן לה בפרק של (ד. טז.) הסה ר'
25 אלעזר בן עזריה. כביש: לאחד שאמרו
26 לו וקנד מגודל אמר להם יתה זה
27 כנגד המשתותים. משל שלך דומה
28 לאחד שאמרים לו וקנד נאה ומגודל הוא
29 אמרו להם איתן וקלסתי אתו אף הוא
30 יהיה כנגד המשתותים הגדול חזי יליה
31 נתון לנגד ולמספרים שאביא עליה
32 ואשתותיה: עכשיו שאני הנותן. הרי אני
33 מנקלט את מעשיך שהיית מטה אתה
34 נותנת. כי"מ אית להו מניין דמקנן?
35 נמי שרו בדאמרינן לעיל מניין דמקנן?
36 אבל. עכשיו כיון דעד השתא היית יוקף
37 ועכשיו הויתא אם לא נותפת אני ר'א
38 התלמידין וקבטת הלכה: לא קיימת לה?
39 וכו' היכי דעשה בדברי ב"ה לא עשה ולא
40 כלום לדברי ב"ש אף העשה בדברי ב"ש
41 לא עשה ולא כלום לדברי ב"ה: מתנא?
42 בשור מבין כדורם וכו'. כדמין
43 בברכות וירושלמי שבע ברכות הללו על
44 שם (תהלים קט) שבע ביום הללתיך:
45 אחת ארוכה ואחת קצרה. אשתים
46 לאחריה דרביטת קאי (כי"א ארוכה אמת
47 ואמונה קצרה השכיבנו: לחתום. בברוך.
48 שלא לחתום. כגון ברכת הפירות ומצות:
49 גמ' מאי מברך. שהים לפניו דשחר מאי
50 יוני?

קין שנאמר בהם פאר. פרשי"י ואבל מעולל בעפר קרנו ואין נאה לתת פאר חתן אפר. וא"ת ולמה לו האי טעמא תיפוק ליה מדאמר ליוקאל פארך בחוש שלך מלל דלכילי? עלמא ססור. והיורץ השר מקמי דהצריך טעמא של רש"י היכי דלא נילף שאר מצות ומתפילין מקל חומרו. א"צ צריך טעמא דרשי"י לחיוב בתפילין לאחרי יום ראשון דלא שייך מעולל בעפר קרנו אלא ביום ראשון דוקא

תני רב יוחאקא עשה כבית שמאי עשה ורב יוסף אמר עשה כב"ש לא עשה ולא כלום. וא"ת פשיטא דאין הלכה כמותן. וי"ל דהואיל ובי"ש מתמירין על האדם טפי מבי"ה לא שייך לומר פשיטא. דהא דעשה כב"ש לא עשה ולא כלום היינו אמת דבי"ש מקילין ובי"ה מתמירין אבל הכא כ"ש לא מפלי בי"ה דברי ב"ה. אבל תימא א"כ מה מייחזי מנסוכה כו' אי קיימת מצות סוכה כו' ופירשי' דכי היכי דמי דעשה כב"ש לא עשה ולא כלום לב"ה אף התישה כב"ש לא עשה ולא כלום לב"ה ומאי קאי מזה המצות מפלי ב"ש פשיטא מה דמנכרי ביה. אבל הכא קרא קריה שמע כב"ש דקא דמיהו הכי מדקאמר לא קיימת אמת דמן הדין יצא ע"פ פרש"י הר"ר שמעיה

אחת ארוכה ואחת קצרה. פרש רש"י ארוכה אמת ואמונה. קצרה השכיבנו. ותימה דהשכיבנו נמי ארוכה הידיה תריע מרלא קא חשיב לה בתוספתא דהביה הקצרות. ועוד פעמים שמעתי ארוכה הידיה בתוספתא כמו אור יום הגף. ועוד אמת ואמונה פעמים שמקצין בה מאד כדאמרינן לקמן למד' אין אמרים פרש ציצת בלילה הוא קא מסים מודים אמתו מעשה ממצרים וכו' בפרק ה"א קורא (לקמן ד' יד ע"ג) ונראה לר"ת דהכל קאי באמת ואמונה אחת ארוכה ואחת קצרה כלומר כן איתיה בה כן קצר בה כדלקמן. וכן אשכחנא חתום (ליבמות ד' מא.) אחת ארוכות ואחת נשואות אחת בתולות ואחת בעלות: מקום שאמרו לקצר. כגון בברכת פירות ובברכת המצות אין לו להאריך:

וביבן בסופה וש'לחנן בתוך הבית, ולא אמרו לו כלום: אמרו להם: משך ראה? אף הם אמרו לו: אם בן היית נוהג, לא קיימת מצות סוכה ממך. ורב נחמן פו' יצחק אמר: עשה פדברי' בית שמאי - עשה; פדברי' בית הלל - עשה. רב יוסף אמר: עשה פדברי' בית שמאי - לא עשה ולא כלום. דתנן: מי שהיה ראשו ורובו בסופה וש'לחנן בתוך הבית - בית שמאי פוסלין, ובית הלל מכשרין. אמרו להם בית הלל לבית שמאי: מעשה שהלכו וקני בית שמאי וקני בית הלל לבקר את ר' יוחנן בן החנניא, מצאוהו שהיה ראשו ורובו בסופה וש'לחנן בתוך הבית, ולא אמרו לו כלום: אמרו להם: משך ראה? אף הם אמרו לו: אם בן היית נוהג, לא קיימת מצות סוכה ממך. ורב נחמן פו' יצחק אמר: עשה פדברי' בית שמאי, חייב מיתה, דתנן: אמר ר' טרפון: אני הייתי בא פדריך, והפתי לקרות פדברי' בית שמאי, וספקתי בעצמי מפני הלסמים. אמרו לו: כדאי הויה לחוב בעצמך, שעברת על דברי בית הלל: מתנא? פשרה מברך שמים לפניך ואת לאמריה, ויערב מברך שמים לפניך ואתם לאמריה. אחת ארוכה ואחת קצרה. מקום שאמרו להאריך, אינו רשאי לקצר; לקצר, אינו רשאי להאריך; לחתום, אינו רשאי שלא לחתום; שלא לחתום, אינו רשאי לחתום: גמ' מאי מברך? אמר ר' יעקב, אמר ר' אושעיא: יוני

ורבנן אמרי אהבה עליוש וכו'. הלכך קהנו לומר בשחרית אהבה רבה ובערבית אהבת עולם: **ש"כ** נפטר באהבה רבה. עד הלכך נשמריתו לכולהו. בירושלמי יש הא דאמרי שכבר נפטר באהבה רבה והוא ששנה על אתר פירוש לארל שלמי מיל באותו מקום. ונשלח לחבר ר' יצחק בנגן שאן אגו לנו למודק

ויצר אור ובורא חשך (עושה שלום ובורא רע). לקמייה שפוק איך מאי היא דאילו ברכה דרשבא אינה מן המנין שהיא לאחור פסוקי וזמרה כמו ברכת הלל ואומרים אותה קודם זמן קריאת שמע אם ירצו: **ברכות כ"א** קאמר/ כתוב בקרא יצר אור ובורא חשך עושה שלום ובורא רע: **ש"כ** נפטר

מיד לאחר מילת השחרר שאנו טורקינ והולכים בן כלא למוד עד אמצע היום או יותר אמאי אין אנו מברכין ברכת התורה פעם אחת בשאנו מתחילין ללמוד. חשבי ר"י ולא קיימא לן באותו ירושלמי האהל וגמר' שלנו לא אמרו ואין צריך לאלול ללמוד. ועוד אפי' לפי הירושלמי דוקא אהבה רבה ודאי היה עירב ברכה לברכת התורה ועיקר אהבה רבה לקיש נתן ובשביל היא אינו נפטר מברכת התורה אלא אם ילמוד מיד וגם לא יעשה היסח הדעת. אמר לברכה אשר בחר בנו וברכת לעשות דבריו ודבר אהבה רבה לקיש נתן התורה פוטרת כל היום. וא"ת מאי שנא מסוכה שעריך לברך על כל סעודה וסעודה לישב בסוכה. וי"ל דשאני תורה שאני מייאש ועלנו מכל שעה אדם מחוייב ללמוד דכתיב והגית בו יומם ולילה והוי כמו יושב כל היום בלא הפסק. אבל איבילה בסוכה של שעה קבועה. וא"ת מפני מה אין אנו מברכין לשון סוכה. וי"ל דברכה בלא איבילה שמברכין לישב פוטרנו. א"נ משום שמה לא יישן והוי ברכה לבעלה שהיו אין בירו לשון כל שעה שחירנה. ויהא אומר ר"ת כשאנו עומד מנסתהו (בשחרית) ללמוד שא"צ לברך ברכת התורה מפני שברכת התורה של אמתהו שחרית פוטרת עד שחרית אחרת לא תהיאו. ואם עומד הנהו לומר פסוקים וברכת כתיבם וגם אלו דברים שאין להם שיעור שהיא משנה (פ"א דפאה) ואלו דברים שאנו אוכל פירותין כ"ב ברייתא אריתא (אם שבת כגון) מפני הירושלמי דבעי שילמוד על אתר. אבל א"צ מוזה שבתית כב"ה: **ה"ל** ברוך אתה ה' המלמד תורה לעמו ישראל. אבל לא גרס למודי תורה שאין זו ברכה אלא ברכת שאמר הו: **וברכת** כתיבם. ואין זה הוכי שריו לא היה עמודים לדבתי עד לאחר הקטרת אמורים דאמרי (פ"ד ר' כו) שליש פעמים ביום הכהנים נושאין פניהם וכו' וא"כ היה ליה למתני ד' פעמים אחד לפני הקטרה ואחד לאחר הקטרה אלא כלא בשאיאות כפיס אמור ברכת כהנים כמו שאנו אומרים:

1 **ויצר אור ובורא חשך**. ל"מא **ויצר** אור ובורא נגה"ל!
2 **דכתיב קאמרין**: אלא **מעשה**, **עושה** שלום ובורא רע', מי
3 **קא אמרין דכתיב? אלא כתיב רע', וקרינן ויכלל**,
4 **לישנא מעליא! קבא נמי, לימא נגה"ל, לישנא מעליא! אלא**
5 **אמר רבא: פדי לתוורי מדת יום בלילה ומדת לילה ביום.**
6 **בשלמא מדת לילה ביום, דקאמרין** **"ויצר אור ובורא חשך"**,
7 **אלא מדת יום בלילה חיבי משפחת לה? אמר אביי: גולל**
8 **אור מפני חשך ויחשך מפני אור**. וְאִיךָ מַאי הוּא? אָמַר רַב
9 הַיְהוּדָה, אָמַר שְׁמוּאֵל: "אֲהָבָה רַבָּה" וְכֵן אָוִיר לִיה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר
10 לר' פדת בריה, "אֲהָבָה רַבָּה". תְּנִינָא נְפִי כְּהִי: אִין אֱמִירִים
11 "אֲהָבָת עוֹלָם" אֵלֶּא "אֲהָבָה רַבָּה". וְרַבְּנָן אָמְרִי: "אֲהָבָת
12 עוֹלָם" וְכֵן הוּא אֱמִיר, "וְאֲהָבָת עוֹלָם אֲהָבָתְךָ, עַל פִּן
13 מִשְׁכַּתְךָ חֶסֶד". אָמַר רַב הַיְהוּדָה, אָמַר שְׁמוּאֵל: הַשְּׂפִים
14 לְשׁוֹת עַד שְׁלֹא קָרָא קְרִיאַת שְׁמֵנו, צִירָךְ לְבָרְךָ; מִשְׁקָרָא
15 קְרִיאַת שְׁמֵנו, אִין צִירָךְ לְבָרְךָ, שְׁכָרְךָ נִפְטָר מִפְּאֻדָּה רַבָּה.
16 אָמַר רַב הוֹנָא: לְמַקְרָא צִירָךְ לְבָרְךָ, וְלַמְדָּרֶשׁ אִין צִירָךְ לְבָרְךָ.
17 וְי' אֱלִיעֶזֶר אָמַר: לְמַקְרָא וְלַמְדָּרֶשׁ צִירָךְ לְבָרְךָ, לְמִשְׁנֵה אִין
18 צִירָךְ לְבָרְךָ. וְי' וַיְחַנֵּן אָמַר: אֵפֶּי לְמִשְׁנֵה נְפִי צִירָךְ לְבָרְךָ. וְרַבָּא
19 אָמַר: אֵפֶּי לְתַלְמֵד צִירָךְ (לְחוּר 1) לְבָרְךָ, דְּאָמַר רַב תַּיִיא רַב
20 אֲשֵׁי: וַיְחַנֵּן סַגִּיאִין הוּא קְאִימָא קְמִיָּה דְרַב לְתַנְיָן פְּרַקְוִין
21 כְּסִפְרָא דְבִי רַב, הוּא מְקַדִּים קְאָ מִשִׁי תִּיהַ וְיָרֵךְ וַיַּחֲנֵן לָן
22 פְּרַקְוִין. מַאי מְבָרַךְ? אָמַר רַב הַיְהוּדָה, אָמַר שְׁמוּאֵל: "אֲשֶׁר
23 קִשְׁנֵנו מִצְמוֹתֵינוּ וַעֲזַנֵּנו לְעֹסֵק דְּבָרְךָ תוֹרָה". וְי' וַיְחַנֵּן מְסִינָא
24 בַּה כְּהִי: "עֲשֶׂה נָא ה' אֱלֹהֵינוּ אֵת הַכְּרִי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ
25 וּבְפִיפוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְהָיָה אֲנִיחֵנו וְצִיּוֹנֵנוּ וְצִיּוֹנָא
26 עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּלֵנו וְיִדְעֵי שְׂכָךְ וְעוֹשֵׁי תוֹרָתְךָ; בְּרַךְ אֲמֵת
27 ה', הַמְלַמֵּד תוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל". וְרַב הַמְנוּנָא אָמַר: "אֲשֶׁר
28 בְּרַךְ בְּנוּ מְכַל תַּעֲשִׂים, וְתָן לָנו אֵת תּוֹרָתְךָ; בְּרַךְ אֲמֵת ה',
29 וְתָן תּוֹרָתְךָ". אָמַר רַב הַמְנוּנָא: זוּ הִיא מַעֲשֵׂה שְׁבָרְכוֹת,
30 הַלֵּךְ לְבִרְיָהוּ לְכַלְהוּ: תָּנִן הַתָּם: אָמַר לָהֶם הַמְנוּנָא:
31 "בְּרַכּוּ בְרַכָּה אֲחֵת", וְהֵם בְּרַכּוּ, וְקָרְאוּ עֲשֵׂרוֹת הַדְּבָרִין,
32 "שְׁמַע", וְהָיָה אֵם שְׁמוֹעַ", "וַיֵּאמְרוּ", וּבְרַכּוּ אֵת הָעָם ג'
33 בְּרוֹכוֹת: "אֲמַת וַיְצִי", וְעַבְדָּה וּבְרַכַת כְּהִינִס; וּבְשַׁכַת
34 מוֹסִיפִין בְּרַכָּה אֲחַת לְשִׁמְרוּ הַיּוֹצֵא. מַאי בְּרַכָּה אֲחַת? כִּי

אומרת דקתי ברכו ברכה אחת ברכות זו את זו. בריך את אחת ולא בריך את השנייה ומפני כן ברכה אחת יוצר אור היא: **אמרת בשלמא** יוצר אור הוא אמרי. ולא אהבה רבה ואע"ז דמטא ליה זמנא שאף בלילה ראוי לומר כל שכן דכיון דאמרי יוצר אור דאי מטא זמנא ואפ"ה לא אמרי אלא יוצר אור ולא אמרי לה דהיינו דקאמר שמע מינה ברכת אין מעבדות זו את זו:

משום דלא מטא זמן יוצא אור. דנדה דרושחת תהמידי משילמה מיליה שחור פ"ר ט"ו. מיהו לא הוה שמוע לומר יוצא אור כדאמרי הקראי בי יובל לסבור הרייתא בחוקין: **ברכה** אחת למשמר הירצא וכו'. תימא קצת מאי דהא הואיל ולית בה לא שם ולא מלות: פתח ואמר בא"י אלהינו מלך העולם

ואחר שהבין שהיה שבר סיים שהכל: **לא** תאריי נבוא. ופירש רב אלפס השתא דלא אפשיטא בעיין אולינן לקולא ואפילו פתח בחומא וסיים בשברא יצא. ר"י ז"ל אומר לחומרא דעריך לברך פעם אחרת. ומיהו היה אומר ר"ח אם היה יודע בביתור פטעה דבורו שאמר בורא פרי העץ תחת (בורא) פרי הגפן בדמתי דין דבור ישר לחזור בו. וכן בי"ט בחתומה של יום טוב אם טעה בה בין משמר ישראל החומים ואמר מקדש השבת חזר תחת. דין דבור יוצא אחרי שהוא יודע שהוא ר"ח. והקשה הג"א יעקב מקלמן מאי קא מבטיח ליה דהא דאי מנחת אינין צריכות כותבה. והיה אומר הרי להיטו בשומע תפלה אחורי בית הכנסת דהיינו לצאת. אבל היכא נהבנות לברך על היין ונמצא שבר לא מהני: **להגיד** בבקר חסדך. חסד שהקדוש ב"ה עשה לנו במצרים. ואומתך פ"י מדרש על התעוד שגאו מצפיה שימחר בהטתו ואומנתו ויגאלנו מיד המלכים ובסוף כרבה חזר לנאולה דפרעה כדי לברך לנאלק פשיטא אל"ף ע"ד המדר' (ספר ציפה) א לאל תחיש לבקרים רבה אמותך שאדם טאמני ומפקד ורחו בירו מחזירה כלא יגיעה: **אמת** יעזב וכו'. לא קאי על איתא בהר"ס. ואיתא בירושלמי האי שומא נהי מלכות ביה טימא פירוש שאין לה שומא כל מה שמבטח ומתני לא כדאמר לקמן (ד' גל) ב' דהוה דפתח אורא האל הגדול הבור הנורא והיה מאריך הרבה וא"ל ר' ותימא סיממא לשבור ומדן כי כל פה לא יוכל לספר שבהו:

כרע

הכל **הולך** אחר החתום. שאני תהם, דקאמר "פרשך יוצא המאורות". הניחא לרב דאמר כל ברכה שאין בה חקרת השם אינה ברכה, שפיר; **אלא** לר' יוחנן דאמר כל ברכה שאין בה מלכות אינה ברכה, מאי איכא למימר? **אלא** פיון דאמר רבה בר עולאי: כדי להזכיר מרת יום ב' ליל'ה ומרת לילה ביים, פיון קאמר ברכה ומלכות מעיקרא אתרווייהו קאמר. מא שמע מספיא: כללו של דבר, הכל הולך אחר החתום. **כללו של דבר** לאתויי מאי? לאו לאתויי הוא דקאמר? לא! לאתויי נהמא ותמרי. היכי דמי? אלימא דאכל נהמא וקסבר דתמרי אכל, ופתח דעתא דתמרי וסיים בדתהמא, היינו בעניין? לא ניצרא. מנן דאכל תמרי, וקסבר נהמא אכל, ופתח בדתהמא וסיים בדתמרי, דאפילו סיים בדתהמא נמי יצא: מאי מעמא? דתמרי נמי מזין ויני; אמר רבה בר חיננא סקא משמיה דרב: כל שלא אמר "אמת יעזב" שחירי ו"אמת ואמתנה" ערכית, לא יצא יד' חובתה, שנאמר: "להגיד בבקר חסדך, ואמתנה כלילת": ואמר רבה בר חיננא משמיה דרב: המתפלל בשהוא בורע. בורע בבורך, וכשהוא זוקף - זוקף בשם. אמר שמאל: מאי מעמא דרב? דתיבי. "יה' זוקף כפופים". מתיבי: "מפני שבי נתת הוא" מי תיבי מעלייתא דאמר אבדי! הכי אמר אבדי: בשהוא בורע. בורע בבורך; בשהוא זוקף - זוקף בשם. וב

אלא אי אמרת, דך ברבה דקאמרי אהבה רבה היכי ש"מ דאין מעכבות זו את זו דלמא הוי דלא אמרי יוצא אור משום דלא מטא ומניה הוא וכו' מטא ומניה אמרי לא ואלו"ג דקרו איתרו ק"ש לא מטא ומניה כדאמרון בעלמא (וימא לז) הקרא את שמע עם אנשי משמר לא יצא שאנשי משמר מקדימין: וא"ר **שבי** **מבטלה** מאי. וכו' אמר ליה מבללא מאי?

גרעותא איבא. דאמר לאו בפירוש אתמו **1** הא שפיר מצי למשטמי מבללא דיוצר אור **2** קא אמרי ומשנינן ליבא למשמע ומבא **3** דלא מצי לעולם אימנן לך אהבה רבה: **סדר ברכות**, אם הקדים המאורות **4** בקשלו, לקבוע עשרת הדברות בקריאת **5** שמוע לפני תרעומת המינין, שלא יאמר לעמי הארץ אין שאר הנהגה אמר **6** ותדעו שאין קורין אלא מה שאמר הקדוש ב"ה ישמעו מפיו כסיו: המינין, גוים **7** תלמידי ישמע: פתח בהרשבה וסיים **8** ב"המארה", תחלת הברכה אמר ע"פ שיהיה **9** וכיון שהגיע למלך העולם נזכר שהוא יין ואמר פרי הגפן פשטא לך דימא הוא **10** אפילו סיים כל הברכה כרעת תתחנה ואמר שהכל יצא על היין דחנן וכו': **אלא**, קא מבטיח לך פתח אדעתא דחמרא כדי לסיים בפרג' וטובועי למלך העולם נזכר **11** שהוא שבר וסיים שהכל מזה: **ארתה עדין ברבה אולינן**, ועיקר ברבה בחמת דין **12** נאמרה הוי כמו שסיים בין ואן ברבת היין מריציא הוי ברבת שבר שאין השבר **13** מן הגפן פתח **מבטלה** אור. כלומר אדעתא דלימא יוצא אור וסיים **במעריך עיביס**, כשאמר מלך העולם אנכי וסיים **14** אשר דברו מעריב ערבים: שאני הלום וכו'. **15** וכו'. **כלומר** דלמא פתיחה יצא אלה הוא ודקתי יצא לפי שחזר וחתום בה בברוך יוצא המאורות ע"י חתומה קאמר דימא אלא שהכל שאין חותם בה בברוך **16** ופתיחה אדעתא דבורא פרי הגפן הוא **17** אימא דלא יצא: **מאי איכא למימר**, היכי נפק משום חתומה הא אין מלכות בחתומה: ה"ג **אלא כיון דאמר כו' אלא** לא לומר משום חתומה הא יצא אלא פתיחה נמי מעלייתא היא ולא הפשט **18** מניה לחמרא ושברא וכו' וכו' ברבות ערבת וטרחתא הוא דמצי למימר דכי פתח בו וסיים בו יצא הוא כי פתח בשחירת אדעתא דמעריב ערבים הוא **19** דעתה לזכורי בה מרת היום כלילת כון גולא וכו' פתח ערבת אדעתא דיוצר **20** אור הוה תלמידי ואזכורי בה מרת לילה כון נון ובורא חשך הלכך אדעתא דהחיותה היא: **לאו לאתויי** הא **דארמין**, כון **21** שכבה חמרא: היינו בעניין. דהא ברבת התמרים על היין ועל פרי העץ אינה עלה לברכת הלחם ואי בהא פשטת **22** הדכל הולך אחר חתום ברבות הוא היין לחמרא ושכרא: **כל בו שלא** אמר **23** ברבת **אמת יעזב**, כמו שתקנו וכן אמא ואמתנה בערבת לא יצא **שנא** להגיד בבקר חסדך. וברכת מאי וייבי כולה על חסד שעשה עם אבותיו הוי **24** שהוציאו ממצרים ובקע לום הים והעברים וברכת אמא ואמתנה מדרב בה אף על העתידות שאנו מצפיה שקיים לנו הבטחתו ואומנתו לנאלנו מיד מלכים ומיד עריצים ולישמע נבטח ביהים ולהדרינו על בנות אויבנו כל אלה ובסיס התדירים מהיה: **כשהוא כרוע**, באבות ובחודא כרוע בברוך חוקף את עצמו כשהוא מזכיר את השם על שם ה' זוקף כפופים (תהלים קמו). נתת, לשון הנבונה

כרע בחיורא. ולקמן (ר' כח) אמרין עד שיראה איסור וכו' לא סגי בכריעה לבר וראשו וקוף מלא בעי גמי שיכוף הראש וכו' איתא בירושלמי דפרקין ובלבד שלא ישחו ותר מריא. אמר רבי ירמיה ובלבד שלא יעשה כהרוך ותרנא והיינו תרגום ירושלמי של צב (ויקרא יא) והצב כשהוא שוחה ראשו וקוף. ובר"ה יר"ב כתב שאנו חושקין כל שעה בחתפלי צריך

כחורא. שבט כרד אדם וחובטו כלפי מטה בוח אחר: וקוף כחוריא. בנחת ראשו תחלה ואח"כ גופו שלא תראה כריעתו עליו כמשיח. כחוריא. כנחש הזה כשהוא זוקק עצמו מנגיבה הראש תחלה ונוקק מעט מעט: ומתוך הקדושה. לפי שבמים הללו הוא מראה מלכותו לשפות את העולם: המלך המושפט. כמו מלך המשפט. כמו ורמב"ם (שם) כחוריא (דחשע a) כמו ארון הברית וכן המסגרות המכונות (מלכות ב טו) שהוא מנו מסגרות המכונות וכן העמק הפגרים (ירמיה א) כמו עמק הנגרים: ה"ג ואם תלמיד חכם הוא וצריך להחמים צריך שיהלה עצמו עליו. אם ת"ח הוא זה שצריך להחמים צריך שיהלה חבירו עצמו עליו: בחלומים. על דגאז איתחילי הוא אמר שהו' ת"ח למען תוכרי ובושת. סיפיה דקרא בכפרי לך את כל אשר עשית: גם בחלומות גם בניבאיים. ולא אמר לו גם באורים לפי שבחשיבו מנוט שלא יאמר לו אתה גרמת לעצמך שלא נענית באורים ותרמיס לפי שדרתם את הכהנים ור"גן. וכן שמדא שמענין דאחילו לו: והוקענום. גבעונים אמרו לרודי כסוף נמו שהה רעב ג' שנים וישאל חדו בה ויאמר ה' אל שאול ואל בית דומים על אשר התמת את הגבעונים שהרוך את הכהנים שדוה מספיקים לגבעונים לחם ומים שהגבעונים נתנם ויהשע חוטבי עצים ושואי' מים למזבח ויאמר דוד אל הגבעונים ובהם אכפר לכם וכו' ואל אנשים מבניו והוקענס בבגעת שאול ובת קול יצאה וסימה אחריו בחור ה' דודאי הם לא אמרו בחור ה' שדוה לגבותו וחו באין ולא לכבוד: פרשת רבית. אל תקח מיתא נשך ותרבית וגו' (ויקרא כח) וסבין אבני צדק וגו' (ויקרא ט) סיפיה דקרא אשר הוצאתי אתכם וגו': כרע שכב. דמי לבשכב ובקומך שהקדוש ב"ה שומרו בשכבו ובקומנו ולשכב שלים ושקטם כארי וכלבאי ולימא האי פסוקא. וליכא טורח צבור. עול מצות. ועשתם את כל מצות: מורש. אותם והופכים טעמי התורה למורש טעות ואילו: וכן הוא אוסר אבר נבל בלבן אין אלהים. ואין לך נבל מן החופר דברי אלהים חיים: מתני' מוכרין יציאת מצרים בלילות. פרשת יציאת מצרים ואעפ"י שאין לילה מן יציאת דמיב וריתם אותו וחרתם אותם וכן בלילה מפני יציאת מצרים שבה. וכן בשעמי שנה. כבר הודיע נראה חן וכל זקן ממש שבאת עליו שיחה וכו' ושמעורו רבן גמליאל מנשיאותו ומנוי וכו' אלעזר בן עזריה נשיא כדאיתא לקמן בפרק תפלת השחר (ר' כח) ואותו הוה דרש בן זומא

1 ליתור שיגיבה קודם שסיים הברכה רק שיכרע ברוך ושגיבה מיד ואמרין לקמן טוף אין עומדין (ר' לז) אם אבא לשחות תחלת כל ברכה וסוף כל ברכה מלמדין אותו שלא ישחה.
2 והלבנתא בתיה: דרבה. דצריך לחתום תמלך הקדוש והמלך המשפט ואם לא אמר מחזירין אותו. וכו' זכרו ומי כמון וכתוב לחיים ובספר חיים מחזירים אותו אם לא אמר. וכל המשנה ממתבע טבעו חכמים אינו יחזק ידו וחיובו וכן ברכה וסוף כל ברכה אם ספק לו אם אמר אם לא אמר מחזירים אותו כדאיתא בירושלמי והנעת פ"ק היה מתפלל ואינו יודע אם הכיר כל ויסר ואם לאו כל שלשים יום בחוקת שלא למוד. פירוש שלא אמר אלא כמו שהוא למוד עד עתה שלא אמר. כן. אחר כן בחוקת שחזירי הוא הדין לכל הדברים שצריך לחזוק כן. הדין. וכן בן עבשית ימי השבתה לדיכא שלשים יום צריך לחזור. ור"ה כתב דאין מחזירין אותו מכל וכו' ובר"ה ל"א פסק בספר פירושי ראה לדברי: בקשו לקבות פרשת בלל בפרשת ק"ש ומפני מה לא קבעתו וכו'. איתא בירושלמי דאדון ג' פרשיות שתקנו בקרית שמע לפי שברוך עשית הדברות ועיקר בו ותמצא הכל:

הדרן עלך מאימתי

רב ששת ימי כרע - כרע כחוריא, כי קא וקוף - וקוף כחוריא:
1 ואמר רבה בר רב הונא קבא משמיה דרב: כל הישנה מילה, אדם מתפלל "האל הקדוש", "מלך אלהים צדקה ומשפט", חזן מעשרה ימים שבין ראש השנה ויום הכפורים, שמתפלל "המלך הקדוש" ו"המלך המשפט". ורבי אלעזר אמר: אפילו אמר "האל הקדוש" - יצא, שנאמר: "ויקרא ה' צבאות במשפט, והאל הקדוש נקדש בצדקה", אימתי ויקרא ה' צבאות במשפט? אלו עשרה ימים שמראש השנה ועד יום הכפורים, ואמר "האל הקדוש". מאי הוה עלה? אמר רב יוסף: "האל הקדוש" ו"מלך אלהים צדקה ומשפט"; רבה אמר: "המלך הקדוש" ו"המלך המשפט". והלכתא ברבא: ואמר רבה בר רב הונא קבא משמיה דרב: כל שאפשר לו לבקש תרמיס על כבירו ואינו מבקש תקרא חוטא, שנאמר: "גם אנכי חיליה לי מחטא לה", מהרול להתפלל בעדכם. אמר רבא: אם תלמוד תקב הוא, צריך שיהלה עצמו עליו. מאי טעמא? אילימא משום דכתיב "ואין חולה מכס עלי (ואין) גולה את אגו", וילמא מלך שאני! אלא מהכא: "ואני בחלום לבושי" וגו'. ואמר רבה בר רב הונא קבא משמיה דרב: כל העושה דבר עבירה ומתבייש בו - מוהלין לו על כל עונותיו, שנאמר: "למען תוכרי ובושת, ולא יהיה לך עוד פתחון פה מפני בלתיך, בכפרי לך לכל אשר עשית, נאם ה' אלהים". וילמא צבור שאני! אלא מהכא: "ויאמר שמואל אל שאול: למה הרגתני לעולות אויתי? ויאמר שאול: צור לי מאד, ופלשתיים לתלמיכי בי, ויהי קר

24 מעלי ולא עניי עוד, גם ביד הנביאים גם בחלומות, ואקראי לך להודיעני מה אנשה", ואילו אורים ותמים לא קאמר, משום דקטליה לגוב עיר הכהנים. ויפני דאחילו לה מן שמיא? שנאמר: "ויאמר שמואל אל שאול" ביד אהרן ובגדי עמי", ואמר ר' יוחנן: עמי במחזיתי. ורבנן אמרי מהכא: "והוקענום לה' מנגעת פקשו לבדו" ו"יש בהתת בת קול ואמרה": בחור ה'. אמר ר' אבהו בן זוטרה, אמר בר יהודה בר בדיאי: 28 בקשו לקבות פרשת בלל בקרית שמע, ומפני מה לא קבעתו משום טורח צבור. מאי טעמא? אילימא משום דכתיב בה "אל מוציאם מצרים", ליקא פרשת רבית ופרשת משקלות, דכתיב בהן יציאת מצרים: 29 אלא אמר ר' יוסי בר אבין: משום דכתיב בה האי קראי: "כרע שכב כארי, וכלבאי מן יקומנו". ולימא האי 30 סבוקא ותו לא! גמירי, כל פרשת דפסקה משה רבינו פסקנן, ולא פסקה משה רבינו לא פסקנן: פרשת 31 יציאת מצרים, מפני מה קבעתו? אמר ר' יהודה בר תבאי: מפני שיש בה המשל פריים: מצות יציאת מצרים, עול מצות ודעת מינים, הרהור עבירה והרהור עבדה ויה. בשלמא הני תלת מוקפין - עול מצות, דכתיב: "וראיתם אותו וחקתם את כל מצות ה'", יציאת, דכתיב: "ועשו להם יציאת" וגו', יציאת מצרים, דכתיב: "אשר הוצאתי" וגו', אלא דעת מינים, הרהור עבירה והרהור עבדה ויה מנלן? דתניא: "אתרי לבבכם" - זו מידות, וכן הוא אומר: "אמר נבל בלבבו אין אלהים"; "אתרי עיניכם" - זה הרהור עבירה, שנאמר: "ויאמר שמשון אל אביו, אותה קח לי, כי היא ישרה בעיני"; "אתם זונים" - זה הרהור עבדה ויה, וכן הוא אומר: "ויגזו אתרי בעלעלים"; מתני' מוכרין יציאת מצרים בלילות. אמר ר' אלעזר בן 38 עזריה: הרי אני כבן שבעים שנה, ולא יביתי ושתאמר יציאת מצרים בלילות, עד שרדשה בן זומא, שנאמר: 39 "למען תפוח את יום צאתך מארץ מצרים על ימי חנוך", "ימי חנוך", "ימי חנוך", "ימי חנוך", "ימי חנוך". הלילות. 40 ותקמים אומרים: "ימי חנוך", העולם היה. "כל", להביא לימות המשיח: גמ' תניא: אמר להם בן זומא לתקמים: וכי מוכרין יציאת מצרים לימות המשיח? והלא כבר נאמר: "יהי ימים פאים נאם ה'", ולא יאמרו עוד חו' ה' אשר תהלה את בני ישראל מארץ מצרים, כי אם חו' ה' אשר תהלה 41 ואשר הביא את ידוע בית ישראל מארץ צפונה וכולל הארנות אשר הדחתים ישם! אכרו לו: לא שתקעו יציאת מצרים ממקומה, אלא שתתא 42 שעבדו מלכות עקב, ויציאת מצרים מפל לו. ביצא בו אתה אומרי: "לא יקרא שקד עוד עקב, כי אם ישרא הרה שקד",

גמ'

מקרא הוה: רש"י

ז"ה קורא אם כון לבו יצא. כירושלמי אמרין כרבות אין מעכבת דאע"פ שלא אמר שתיים לפניה ושתיים לאחריה יצא דאם לא כן ובקש מימי מזינא אם כון לבו הרי לא בירך תחלה. וא"ת הא פ"ק (ב' ד.) מסקין סדר ברכות אין מעכבת דאז ברכות מעכבות. וי"ל דהתם איירי בציבור. ודיק נמי דקתינא אמר לאם דתמונה?

ובאמצע

שמעיה דבמקום שאסור לספר אסור לומר אפילו בלשון הקודש וכן משמע מתוך מתניתין. וכירושלמי קאמר אפילו באמצע הפסוק בר הנגה בשם ר' יוסף אמר דברת בם מכאן שיש לך רשות לומר בם. והיינו נמי דאמר' בפ"ק דיימנא (דף ע"ט) דברת בם ולא בתפלה פירוש שאין משכיבין בה מפני הכבוד. **בקורא** להגיה. פירש בקונטרס שאין מחביין לקרות. יחימה אמתי הוא קא קרי. ע"כ ראה בקורא להגיה שאנו קוראין התבות בחלבתן ומנקותן אלא בחתיבתן קרי כדי להבין בחסרות וביתרות כמו לטעמת ומאות ואם כון לבו ולא דוקא אלא ללומר לקרות כיון בקרנות ובהלכתן.

וחכמים

אמורים בכל חבתי. אמר ר' הריהו הלכה כחכמים הדלכה כרבי מחבירו ולא מחבירו (עירובין ד' טו) ועוד דרבנן סבירא ליה כוון דאמר ולא השמיע לאונו יצא ובתורה פסקין לקמן (ר' טו): **בלשון** הקדש נאמרה. פירש רש"י פרק שני דמגילה (ד' טז) לקרות בתורה. ולא נזירא דהא עורא וקורא קראת התורה ומקמי דעורא והוי למה לי. וי"ל דמיידי בפרשיות המחוייבין לקרות דאורייתא כמו פרשת זכור אי נמי מקרא בבורים ודחי מעשר ופרשת הלילע' שבמגדה בתורה לקרותן אפי"כ בכל לשון נאמרה כסניי שכל דבור הדבור שיהיה יוצא מפי הקה"ה היה מתחלק לטבעים לשון. **עד** כיון מצות כוונה. עד בכל מאמר ששני פסוקים אלו מדברים ביחד ה' באבותי וביארתי:

אשר

גמ' לא שיעקר יעקב ממקומו. שהרי מצונו שקראו הק"ה יעקב אחר זאת ברדתו למצרים שנאמר ויאמר אליהם לישראל ויאמר יעקב יעקב ויאמר והני ברשתו (וה' הגני עושה חשה. בתר אל תזכור ראשונות כתיב בתחלה **אב לארם.** לאנשי מדינתו שמארץ ארם היה שנאמר עשה נהר ישבו אבותיכם (יהושע כד) ואומר אל ארם נהרים אל עיר נחור (בראשית כד) **אב לכל העולם.** אב העולם גוים (שם) **ש"י.** לשון יחיד משמע שרת: **מסדר שבחיה.** דמעקרא אשר בודות בודות שמו אברם ושמת שמו אברם:

הדרן עלך מאימתי

ז"ה קורא בתורה. פרשת ק"ש: והנינו זמן המקרא. זמן ק"ש: **בפרקים.** בין הפסקות ולקמן מפרש להו במתניתין בין הפרשה ראשונה לשני בין שניה לשמע כו'. **שואל מפני הכבוד.** שואל בשלום אדם כבוד שראוי להקדים לו שלום: **ומשיב.** שלום אם הקדימו לו ובמראה פירי כיון דשואל פשיטא דמיטא **ובאמצע.** באמצע הברכה או הפרשה: **מפני הראיה.** אדם שזדא ירא מפניו שלא ידעוהו אלא מפני הכבוד לא ר"ל. ובמראה מפרש פלוגתא: **בין ויאמר לאמת ויצ"כ לא יפסיק.** במראה (ד' יד) מפרש שטעמיהו והיה אם שמעו נוהג בין היום **בין בלילה.** דמשמע בתלמוד תורה דכתיב (דברים יא) ולמדתם אותם את בניכם: **ויאמר אינו נוהג אלא ביום.** דמשמע ביציאת שאינה נוהגת אלא ביום דכתיב הראיתם אותו פוט לבסות לילה (שבת כדף ב:) **גמ' ש"מ מצות צריכות בכוונה.** שיאמר מחביין לשם מצות ותקשה לומר דאמר במבסות ראש השנה (דף כב) התקוע לפני יצא: **כוון לקרות.** אבל לצאת ידי מצוה לא בעינן שיאמר מחביין אלא לקרות בתורה בעלמא: **הא קא קרי.** הא בקורא קא עסיק תנא ואתי דקתינא היה קורא בתורה בקורא להגיה. את הספר אם יש בו טעות דאפילו לקריאה נמי לא מחביין: **כלבית הקדש.** כלבית הדברים **חזכמים.** דרורה היה בלשון זהו הדברים האלה (דברים ו) למדורש שקראו הדברים כסדרן ולא למפרע כגון ובשערך ביתך מווחות: **לימא קסבר ר' רבי.** מדאצטריך ליה קרא לק"ש שתהא ככתבה סבירא ליה בשאר כל התורה בכל לשון נאמרה לקרות משום דכתיב שמע. ולא תדרוש שמע בכל לשון אשתא שמע כרבנן: **עד כאן.** עד על לבקר.

היה קורא בתורה והגיע זמן המקרא - אם פוון לבו, יצא. **בפרקים** שואל מפני הכבוד ומשיב, ובאמצע שואל מפני היראה מפני היראה ומשיב, דב"ר ר' מאיר. ר' יהודה אומר: באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הקבדו, ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם. אלו הן בין הפרקים: בין גרבה ראשונה לשניה, בין שניה ל"שמע", בין "שמע" ל"והיה אם שמעו", בין "והיה אם שמעו" ל"ויאמר", בין "ויאמר" ל"אימתי יצא", ר' יהודה אומר: בין "ויאמר" ל"אימתי יצא" בין יפסיק. אמר ר' יהושע בן קרחה: למה קדמה פרשת "שמע" ל"והיה אם שמעו"? כדי שינקבל עליו עול מלכות שמים תחלה, ואחר כך מקבל עליו עול מצות. "והיה אם שמעו" ל"ויאמר"? ש"והיה אם שמעו" נוהג בין ביום ובין בלילה, "ויאמר" אינו נוהג אלא ביום בלבד: **גמ' שמע מיה, מצות צריכות פיונה.** מאי אם פוון לבו? לקרות. לקרות? והא קא קרי! בקורא להגיה: תנו ורבנן: קריאת שמע פכתבה, דב"ר רבי. ויחכמים אומרים, בכל לשון. מאי טעמא דרבי? אמר קרא, "והיו" - בהיותן יהו. ורבנן מאי טעמיהו? אמר קרא "שמע" - בכל לשון שאמה שמעו. ולרבי נמי, הא כתיב "שמע"? ההוא מבני ליה השמע לאונוד מה שאמה מוציא מפיה. ורבנן סברי להו כמאן דאמר, לא השמיע לאונו יצא. ולרבנן נמי, הא כתיב "והיו"? ההוא מבני להו. שלא יקרא למפרע, ורבי, שלא יקרא למפרע מנא ליה? נפקא ליה מ"דברים", "והדברים". ורבנן, "דברים" "הדברים" לא דרשי. למימרא דסבר רבי, דכל התורה פולחן בכל לשון נאמרה; דאי סלקא דעתך בלשון הקודש נאמרה, "והיו" דכתב דרמנא למה לי? איצטריך משום דכתיב "שמע". למימרא דב"ר רבנן דכל התורה פולחן בלשון הקודש נאמרה, דאי סלקא דעתך בכל לשון נאמרה, "שמע" דכתב דרמנא למה לי? איצטריך משום דכתיב "והיו"; תנו רבנן: "והיו" - שלא יקרא למפרע; "הדברים על לבקר" - יכול תהא כל הפרשה צריכה פיונה? תלמוד לומר "האמה", עד כאן צריכה פיונה, מכאן ואילך אין צריכה פיונה, דב"ר ר' אליעזר. אמר ליה רבי עקיבא: הרי הוא אומר,

אשר

אשר אנכי מנח. דא כדקא אמרת היה ליה למכתב אשר צייחך דמנח משמע אפילו מבאן ואילך ומימ אצטרך האלה דאי לאו הכי היה אמינא דאף פרשה שהיה בכלל **אמר** רבא הלכה כרבי מאיר. ודכי הלבנת דקיי"ל כרבא דחזא בריה **על** לבכך בעמידה. בירושלמי מפרש לאו דאי היה יושב עומד אמר דאם היה מהלך עומד

אכא דמתני לה. לרא דרבה בבית **בפרק** ראשון, כל פרשת שמע ע"כ מצות כוונה כו'. כולה מפרש לה ואולי: א"ר יאשיה ע"כ בראשון: מצות כוונה כו'. קס"ד כוונה בלא קריאה: **מבאן** ואילך. פרשת היה אם שמעו: שתיא שיימה כנגד הלב. דהא ושמות דכתיב לוא בקריאה וכוונה

ע"כ אפילו מבאן ואילך ומימ אצטרך האלה דאי לאו הכי היה אמינא דאף פרשה שהיה בכלל **אמר** רבא הלכה כרבי מאיר. ודכי הלבנת דקיי"ל כרבא דחזא בריה **על** לבכך בעמידה. בירושלמי מפרש לאו דאי היה יושב עומד אמר דאם היה מהלך עומד אע"ג דביה אמרי כל אדם קורא כדרבו 1 מימ מצות מן המוכרח לעמוד כשהוא מהלך לפי שאינו מיושב כל כך ואינו יכול לבחור כשהוא מהלך כאשר היה עומד וכן הלכה דמהלך בדרך מצוה לעמוד בפסוק א' ובענין כונה בפסוק קריאת לבד וכן איתא בתנחומא ר' יהודה בשם שמאל אמר אסור לקבל עליו על מלכות שמים 6 כשהוא מהלך אלא יעמוד וקרא וכשיגיע לאותבא ילך לרוביה **שואל** מפני היראה וכו'. ר"מ ור' יהודה הלכה כרבי יהודה דאמר אפילו באמצע משים מפני הרבה א"כ נראה שמתור לענות קדיש וקדושה באמצע קיש דאין לך מפני הכבוד גדול מזה אבל באמצע ירח אסור דהעבוד לקמן בפ' אין עומדי' (ד' לא.) דבין גאולה לחמלה אין לענות וכל שכן בתפלה עצמה ומי שמתפלל לבדו ושי' מניח למודים ישחה למודים אבל לא יאמר מודים ורוקא שיהיה באמצע הברכה אבל בסוף הברכה לא נראה כבורע בשביל הברכה ואמרין (לקמן ד' לד.) דאין לכרוע בכל ברכות אלא באותן שחשקו חכמים ור"ה היה רגיל שיהיה ממתין בעשה פלא כדי לענות קדיש וקדושה עם הצבוי הדי' כומר אפי' שיהי כדי לגמור את הכל אי חזר לראש: ימים

1 **אשר** אנכי מנחך היום על לבכך, **מבאן** אתה למך, שכל הפשרה כולה צריכה פנונה. **אמר** רבה בר בר חנה, **אמר** ר' יוחנן: הלכה כרבי עקיבא. איבא דמתני לה אהא דתניא, הקריאה את שמע צריך שיקוין את לבו; ר' אהא משום ר' יהודה אומר: פיון שפיון לבו בפרק ראשון, שוב אינו צריך. **אמר** רבה בר בר חנה, **אמר** ר' יוחנן: הלכה כר' אהא שאמר משום ר' יהודה. תניא איבא, והיו' - שלא קרא למפרע; **על** לבכך' - ר' יוחנא אומר, עד כאן מצות פנונה, **מבאן** ואילך מצות קריאה; רבי יאשיה אומר, עד כאן מצות קריאה, **מבאן** ואילך מצות פנונה. מאי שנא **מבאן** ואילך מצות קריאה? דכתיב 'לדבר עם!' **הכא נמי**, **הא כתיב** 'ודברת עם!' **הכי קאמר**: עד כאן מצות פנונה וקריאה, **מבאן** ואילך קריאה בלא פנונה. ומאי שנא עד כאן מצות פנונה וקריאה? דכתיב 'על לבכך, ודברת עם!' **התם נמי**, **הא כתיב** 'על לבככם לדבר עם!' **הואו** מקעי ליה לכרבי יצחק. דאמר: 'שמעו את דברי אלה', צריכה שתהא שיקה כנגד הלב: **אמר** מר, ר' יאשיה אומר, עד כאן מצות קריאה, **מבאן** ואילך מצות פנונה. מאי שנא **מבאן** ואילך מצות פנונה? משום דכתיב 'על לבככם!' **הא כתיב** 'על לבכך!' **הכי קאמר**: עד כאן מצות קריאה ופנונה, **מבאן** ואילך פנונה בלא קריאה. ומאי שנא עד כאן מצות קריאה ופנונה? דכתיב 'על לבכך ודברת עם!' **התם נמי**, **הא כתיב** 'על לבכך לדבר עם!' **הואו** דליקרו בהו: תנו רבנן: 'שמע ישראל, ה' אלהינו ה' אחד', עד כאן צריכה פנונה הלב, דברי רבי מאיר. **אמר** רבא: הלכה כרבי מאיר. תניא, סמוכום אומר: כל המוציא בפה, מאריכו לו ימיו ושנותיו. **אמר** רב אהא בר יעקב: וברל"ת. **אמר** רב אשי: ובלבד שלא יתקוף בתי"ת. ר' ירמיה היה יתוב קמיה דר', תייהיה הרהו מאריך מנא, **אמר** ליה: פיון דאמליכתייה למעלה למטה ולמטה ולמעלה. תו לא צריכת: **אמר** רב נתן בר מר עקיבא, **אמר** רב יהודה: **על** לבכך' וקריאה? אלא איבא, עד **על לבכך'** בעמידה, **מבאן** ואילך לא. **ר' יוחנן** אומר: כל הפשרה כולה בעמידה. ואמר ר' יוחנן למעמיה, דאמר רבה בר בר חנה, **אמר** ר' יוחנן: הלכה כר' אהא שאמר משום ר' יהודה: תנו רבנן: 'שמע ישראל, ה' אלהינו ה' אחד' - זו קריאת שמע של ר' יהודה תנא. **אמר** ליה ר' תיא: לא חזינא ליה לרבי דמקבל עליה

מלכות שמים. **אמר** ליה: בר פתחי' בשעה ששמעבי דיו על פניו, מקבל עליו על מלכות שמים. חזר וגומר, או אינו חזר וגומר? בר קפרא אומר: אינו חזר וגומר; רבי שמעון רבי אומר: חזר וגומר. **אמר** ליה בר קפרא לר' שמעון רבי: בשלמא לרדי, דאמינא אינו חזר וגומר, היינו דמקרי רבי אשמעתא דאית בה יציאת מצרים; אלא לרדי, דאמרת חזר וגומר, למה ליה לאחוריו? כדי לתקור יציאת מצרים. **אמר** ר' אילא בריה דרב שמואל בר מרתא משמיה רב: **אמר** 'שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד' ונאנס בשניה, נא. **אמר** ליה רב נחמן לרבי עבדיה: בפסוקא קמא צערו, טפי לא הוה מצער נפשיה. **אמר** רב יוסף: פרקדן לא קרא קריאת שמע. מקרא הוא דלא ליקרי, הא מינא שפיר דמי? **הא רבי** הושען כל לוי לייט אמאן דגני אפרקדו? **אמר**: מינא כי מצלי - שפיר דמי; מקרא - אף על גב דמצלי, נמי אסור. **הא ר' יוחנן** מצלי וקרי? שאני ר' יוחנן, דבעל בשר היה; ובפרקים שואל וכו'; משים מקחמא מאי? אילמיא מפני הקבוד, השתא משאל שואל, אחריו מבניעיא? **אלא** שואל מפני הקבוד, ומשיב שלום לכל אדם. אימא סיפא, ובאמצע שואל מפני היראה ומשיב. משים מקחמא מאי? אילמיא מפני היראה, השתא משאל שואל, אחריו מבניעיא? **אלא** מפני הקבוד, היינו דר', דתנו: ר"א אומר, באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הקבוד, ובפרקים שואל מפני הקבוד ומשיב שלום לכל אדם. חסורי מחסורא. **היה** מפני היראה, ואין צריך לומר שהוא משיב, ובאמצע שואל מפני היראה, ואין צריך לומר שהוא משיב, דברי ר' מאיר. רבי יהודה אומר: באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הקבוד, ובפרקים

קצט
חוספת

ימים' שהחידו גומר בהם את ההלל לא דוקא איד אלא אפילו צבור קורא יחיד כיון שאין כל ישראל בידו כמו שהיו בנחותה ספוסים בידו בניסן ולא דוקא גומר דודאי קריל דימים שאין יחיד גומר את ההלל אף חובה לאמרו כלל אפילו בדיולג דהכי משמע בערבון (כ' פ"ד י') דחשיב יום יחיד גומר בשם את ההלל ופריך ר"ה יום ימי כמי למא

אחר כך שמו: **תנא רבי רבי חייה**. שהיה שונה בבית רבי חייה: מהו **שיפסק**. לשאלת שלום: **ימים שהיחיד נומר בהן את ההלל**. שהוא חובה לכל אדם ודם אחו ועשרים יום בשנה כדאמרנו במסכת ערכין (ו' יג.) מהו **שיפסקו**. את החבשים לדעת אם צריך מלח או תבלין: **מבעמבת**. טעימת

תבשיל: **רביעית הלוג** כהרלו:
לכב מן הארים. כשיש לכב לטעוק
1 כבדו המקום אל תתעסקו בכבדו אדם
2 ראי לא הבי למה ליה לחלו: **ושמואל**.
3 דא דרשי לשון במה אלא במשמעו במה
4 חשבנו לוח שהקמט כבדו לכבודי:
5 **שואל מפני הכבוד**. הוא ק'ש קודם
6 תפלה הוא חוקני שואל: **תרנמה** ר'
7 **אמא**. להא דרז ושמואל אדסי:
8 **במשכים לפתחו**. אבל פגעו בדרך
9 שואל: **למא**. אמר רב אדיר בר אבין אמר
10 רב יצחק בר אשיאן אסור לאדם לעשות
11 חפצע קודם שיפסול: **צדק**. תפילת
12 שמדיקו לבוריא וחדר וישם פעמיו לדרכי
13 חפצה: **אל תקרי שבח אלא שבח** ילין
14 בל יפקד מן השמים בחלום היה הרע
15 לכך אין משגחין לפקוד:
16 **לגביה דרבנינא**. וימים שאין החידו גומר את ההלל הנה, ולא פסקי ליה! שאני בר שבא, ולא חשיב
17 עליה דרבנינא: **בעי מניה אשיאן** תנא דבי ר' אמי מר' אמי: **השרוי תתענית**, מהו ששקטעום? אכילה
18 ושתיה קביל עליה, והא לביא, או דילמא הנהא קביל עליה, והא איפא. אמר ליה: **מועם**, ואין בקך
19 מלווה. **תנאי נמי דבי**: **מתעמת איהי טעונה ברביה**, והשרוי תתענית מועם ואין בקך מלווה. **עד פקודו?** ר'
20 אמר ר' אפי טעמי עד שיעור רבעיתא: אמר רב: **כל הנותן שלום לחבירו קודם שיפסול**, באלו עשאו
21 ככה, שגאמרי: **הירלו לכב מן ההרים אשר נשמה באפו**, כי כמה נחשב הוא, אל תקרי "במה", אלא
22 "במה" שמואל אמר: **במה חשבנו לוח ולא לאלוה**. מתיר רב בשת: **בפרקים שואל מפני הכבוד וגיבוי**.
23 **תרנמה** ר' אבא: **במשכים לפתחו**. (אמר רב יונה, אמר רב ויבא: **כל העושה חפציו קודם שיפסול**,
24 **כאלו פנה בקה**. אמר ליה: **במה אמרת?** אמר ליה: **לא! אסור קא אמינא**, וכרדי אורי בר אבין. **דאמר**
25 **רב אורי בר אבין**, אמר רב יצחק בר אשיאן: **אסור לו לאדם לעשות חפציו קודם שיפסול**, שגאמרי:
26 **צדק לפני יהוה, וישם לדרך פעמיו**. ואמר רב אורי בר אבין, אמר רב יצחק בר אשיאן: **כל המתפלל**
27 **ואחר כך יוצא לדרך, הקדשו ברחו הוא עושה לו חפציו**, שגאמרי: **צדק לפני יהוה, וישם לדרך פעמיו**.
28 **ואמר רב יונה, אמר רב ויבא: כל הלן שבועת ימים בלא הלום נקרא רע**, שגאמרי: **ישבעו** ילין **בל יפקד**
29 **רע**, אל תקרי "ישבע" אלא "שבוע". אמר ליה רב אחא בריה דרבי חייה בר אבא: **הא אמר ר' חייה**
30 **אמר ר' יוחנן: כל המשבע ענימו מדברי תורה ולן, און מכשרין אותו בשורות רעות**, שגאמרי: **ישבע**
31 **למן בל יפקד רע**: אלו הן בין הפרקים וכו': אמר ר' אבהו, אמר ר' יוחנן: **הלקה בר' יהודה דאמר בין**
32 **אלהיכם ויגיד' לא יפסקי אמר ר' אבהו, אמר ר' יוחנן: מאי מעמיה דרבי יהודה?** דכתיב

משהו שונה בבית רבי חייה: מהו שיפסק. לשאלת שלום: ימים שהיחיד נומר בהן את ההלל. שהוא חובה לכל אדם ודם אחו ועשרים יום בשנה כדאמרנו במסכת ערכין (ו' יג.) מהו שיפסקו. את החבשים לדעת אם צריך מלח או תבלין: מבעמבת. טעימת תבשיל: רביעית הלוג כהרלו: לכב מן הארים. כשיש לכב לטעוק כבדו המקום אל תתעסקו בכבדו אדם ראי לא הבי למה ליה לחלו: ושמואל. דא דרשי לשון במה אלא במשמעו במה חשבנו לוח שהקמט כבדו לכבודי: שואל מפני הכבוד. הוא ק'ש קודם תפלה הוא חוקני שואל: תרנמה ר' אמא. להא דרז ושמואל אדסי: במשכים לפתחו. אבל פגעו בדרך שואל: למא. אמר רב אדיר בר אבין אמר רב יצחק בר אשיאן אסור לאדם לעשות חפצע קודם שיפסול: צדק. תפילת שמדיקו לבוריא וחדר וישם פעמיו לדרכי חפצה: אל תקרי שבח אלא שבח ילין בל יפקד מן השמים בחלום היה הרע לכך אין משגחין לפקוד: לגביה דרבנינא. וימים שאין החידו גומר את ההלל הנה, ולא פסקי ליה! שאני בר שבא, ולא חשיב עליה דרבנינא: בעי מניה אשיאן תנא דבי ר' אמי מר' אמי: השרוי תתענית, מהו ששקטעום? אכילה ושתיה קביל עליה, והא לביא, או דילמא הנהא קביל עליה, והא איפא. אמר ליה: מועם, ואין בקך מלווה. תנאי נמי דבי: מתעמת איהי טעונה ברביה, והשרוי תתענית מועם ואין בקך מלווה. עד פקודו? ר' אמר ר' אפי טעמי עד שיעור רבעיתא: אמר רב: כל הנותן שלום לחבירו קודם שיפסול, באלו עשאו ככה, שגאמרי: הירלו לכב מן ההרים אשר נשמה באפו, כי כמה נחשב הוא, אל תקרי "במה", אלא "במה" שמואל אמר: במה חשבנו לוח ולא לאלוה. מתיר רב בשת: בפרקים שואל מפני הכבוד וגיבוי. תרנמה ר' אבא: במשכים לפתחו. (אמר רב יונה, אמר רב ויבא: כל העושה חפציו קודם שיפסול, כאלו פנה בקה. אמר ליה: במה אמרת? אמר ליה: לא! אסור קא אמינא, וכרדי אורי בר אבין. דאמר רב אורי בר אבין, אמר רב יצחק בר אשיאן: אסור לו לאדם לעשות חפציו קודם שיפסול, שגאמרי: צדק לפני יהוה, וישם לדרך פעמיו. ואמר רב אורי בר אבין, אמר רב יצחק בר אשיאן: כל המתפלל ואחר כך יוצא לדרך, הקדשו ברחו הוא עושה לו חפציו, שגאמרי: צדק לפני יהוה, וישם לדרך פעמיו. ואמר רב יונה, אמר רב ויבא: כל הלן שבועת ימים בלא הלום נקרא רע, שגאמרי: ישבעו ילין בל יפקד רע, אל תקרי "ישבע" אלא "שבוע". אמר ליה רב אחא בריה דרבי חייה בר אבא: הא אמר ר' חייה אמר ר' יוחנן: כל המשבע ענימו מדברי תורה ולן, און מכשרין אותו בשורות רעות, שגאמרי: ישבע למן בל יפקד רע: אלו הן בין הפרקים וכו': אמר ר' אבהו, אמר ר' יוחנן: הלקה בר' יהודה דאמר בין אלהיכם ויגיד' לא יפסקי אמר ר' אבהו, אמר ר' יוחנן: מאי מעמיה דרבי יהודה? דכתיב

מברכין לגמור ומייתי ראה מירושלמי (תפרק א) מהחיה דברכה פותחין בברוך חוץ מן הברכות הסמוכות לברכה וברכת הפירות והעומת ופריך בירושלמי עתה ודא איבא גאולה פירוש אשר גאלו דסמוכה לברכה ואתא פירות בברוך שנייא דא שמועה בבה"כ ח' ופריך ר' הורס סופה פירוש יהלוקן דאניה סמוכה שהטוטה סמוכה פתח בברך ומשי שתיים אתה לזכא ואתה לישבר פירות אתה לזכא ודא יתא ברכה שבחא אריא אבילה לגמור לאותה ברכה היא סמוכה אחת לשעבר היינו אותה שבין קודם אבילה אלמא דמברכין שני פעמים אבל זה הפירוש אינו מיושב דהרי סיפא משמע דקאי אברכה דאשר גאלו ר' זאבא דקאי בה מתחלה אתה אברכה דאשר גאלו קאי כאשר אפרש מיהו משמע בירושלמי כאשר פירשוהו תחלה שהיו מברכין ב' פעמים תחלה וסוף אבל אמר ר' יודנה דו את תמיהא גורלה מאחר שבין קודם אבילה אמאי מפסקי וואכל ביתים שהיי בימים שאין חידו גומר בהן את ההלל בין שבין תחלה מיהו הזבא אין מתיר לשאל מפני הכבוד רבי גושל ברוך אמאי לא יפסק באמצע אפילו שלא מבעוד וזו לא היה מפקת שום ברכה אלא גרוא אתה ופריך בירושלמי הרי גאולה דמשמע דמברכין עליה בתחלה איירי באדם עששה הכבוד שבת אחת שאו אינו מפסקי שאינו צריך אבל אנו שמפסקין לאכול אין לנו לברך ואלו לא מתיר לפסק אתה דקאמר בירושלמי דהרי סיפא וזו אשר גאלו דוחמת בברך ואמאי היא דהואה בעלמא היא בברכת פירות ואמאי דוחמת בברך ומשי שתיים בלא שתי גאולה אחת לזכא ואתה לשעבר פירוש לשתני כמו יגיענו וגם היה ארובה קצת ונתן את ההלל לזכא ואתה לשעבר כמו אשר גאלו מגאולה מצרים לפיך דוחמת בברך ומה שהקשה מיהלוקן שאניה סמוכה לפי מה שפירשוהו עתה ואפ"ה אינה פותחת בברך שי ליתן לפני שהיא תהיה והואה בעלמא ואפילו שהיא ארובה קצת תקנו בה חתימה ולא פתיחה כמו אלוה נשמה. וכן משמע בירושלמי שהיה דרכן לומר הלל בבית הנכנסת ואח"כ שוחין כסות שלהם בביתם בלא שום סדר דבני בירושלמי (פ' ע"ט) שתאן בבת אחי מיהו פירוש זה אחר זה בלא חלל וסוד ביתים מהו מעשיעין מן הדא דא"ר יוחנן ואלו לא שמועה בבית הנכנסת היא וכן משמע בתוספתא פ"י ש'אל היה ונתכס בבית הנכנסת וכו' והשאתה נמי מיושבת דבשבל כך פותחת ברכה דאשר גאלו בתפלה וכן משמע דאיה סמוכה כי דא קרא את ההלל בבכה"כ יבא: **ר' אל** ודילמא דהוא קביל עליה. אינו ליטאנא משיעור תבעית חידו שקבל ברוה אבל תבעית בתוך ר' לוי: **מועם** יום בל כיוס. פירוש ר' אחא שחור ופולט ולא חשיב הנהא מן הטעימה אבל בולע לא אפילו בשאר תעניות ומשום הכי הפולט אינו צריך ברכה שאינו נודח **במשכים** לפתחו. וכן הלכה אבל פגעו באקראי מתיר.

למה קדמה פרשת שמע לזוהי אם טעמו. וא"ת תיפוק ליה קדמה בתורה וי"ל דהכי קאמר למח דלמה אף לפרשת ציצית קדמה לכולן אלא דאי אין אנו חוששין כל שהיא קדמת בתורה משום דאמרינן אין מוקדם ומאחר וא"כ היה לנו לחקוקים והיה שהוא מדברת בלשון רבים:

ויאמר

1 משמע בר' שמעון דאמר בפ' התכלת (מנחות ד' מג.) דרצינן מינע שהומן
 2 גרמא וכן איתא בקדושין (פ"ק ד' לג.)
 3 דקאמר ציצית מצות עשה שהומן גרמא
 4 וא"ת א"כ למיד' (מנחות מא.) ציצית חובת
 5 טלית הוא והכי ופליג מנחת בקופסא אפי' חייבת בציצית היכי אשכחן שיהא הומן
 6 גרמא. וי"ל דאי אלא כותה המיוחד ללילה פטור והכי איתא בירושלמי קדושין אמר
 7 להם ר"ש אי אתם מודים לו דרצינן מינע שהומן גרמא שיהי כטות לילה פטור מן
 8 מצוה אלא אילא כעמא דרבנן שאם היה מיוחד ליום ולילה שחייב בציצית: **ומנה**
 9 תפילין ומצלי. ומתחם משמע שומרו להניח תפילין בין גאולה ופליג וכן טלית
 10 מצוה אלא טלית לא תפלה וכו'. וכן מעניו שרבי יצחק ברבי יהודה שלח אחר
 11 טליתו ושדחה השלחו וברך קרא ק"ש בכרתייהו ותעטפו טליתו וגמר שמונה
 12 עשרה הוביא רביה מנחם מדינת דרב. מינע ש' חלק בן תפילין טלית דיעק
 13 ק"ש ותפלה שיהי תפילין בדאריה בפרשן כאלו מעיד ערוך שקר בעצמו פירוש
 14 באדוק מצוה שהוא קורא והוי לטוטפת ולאת על דך ודן. ותפלה נמי באדוק קרי
 15 ק"ש ומתפלל זו היא מלכות שמים אבל ציצית שאינו אלא חובת טלית שיהי ש' של
 16 טלית חייב ואם אין לו פטור מציצית ויכול לקרוא ק"ש בלא ציצית היא דיהי הפסקה.
 17 וחרב רבי משה מקוצי היה אומר דאפי' מנא אין ארצה דמנין תפילין
 18 בלא ברכה ולאחר י"ח ממשמש בהם ותוסף עליהם ובהכי מינע שגם מותר להתעורר בטלית בעת שיעדי מטופפת וחרו:
 19 שטול דיהי משמש בטליתו ומתור:
 20 **ומכל** מצות האמורות בתורה. וא"ת וכו' קורא כל הוה בכלל מצות
 21 האמורות בתורה. וי"ל דאי לא תני בהדיא ק"ש היה אמנא דהוקא ויה לית להו
 22 קביעות זמן אבל ק"ש דקביע להו זמן אלא היאיל זמן עובר גריל: **עולה** בלא
 23 מנחה. וי"ל דמנין לממרו בלא נסכים שהרי עולה נמי טעונה נסכים אלא לישנא דקרא
 24 נקט עולה ומנחה וגי':
 25 אמאן

וה' אלהים אמת. לך אין מפסיקין בן אני ה' אלהים אמת. כל אמת אמת תפסיה להאי. וירושלמי שאמת תפסתו לזה: **הא שמעתתא**. דרב שמואל בר יהודה אמר אמר במערבא וכו'. ק"ש של ערבת אין קורין בה פרשת ציצית כולה לפי שאין מצות ציצית בלילה אבל מתחילין אותה ומפסיקים בה ומלמנע אפרתים אני ה' אלהים אמת: **לא יתחיל** אין עריך להתחיל ויאמר ערבות: **אתחילי** מתחילין, דהא מתחילי במערבא: **אמר אתה ה' אלהיכם**. דהיינו אפרתים ציצית: **צריך לומר אמת**. כדכתיב וה' אלהים אמת: **והא בני לאדכורי יציאת מצרים**. דתני (לעיל ד' יב) מוכרין יציאת מצרים בלילות ואי לא אמר אמת אמנתה ולא אמר פרשת ציצית היכי מדכר יציאת מצרים: **ושרנו לך**. מי גבא באלים וגי מלכותך ראו בניך עד נגלה שיהא והשכיבתו שוה ללמוד. ודברת בם אתה ללמד. ולמדתם אותם את בניכם ואם לא למד תחלה היאך ילמד את בניו וזה **לעשות**. ויאמר אין בה אלא עשייה וקשרות. דתפילין: **וכתבתם**. דמזוה עשייה היא: **רב מיני ירי**. פעם אחת ראוחו עשהש כן והיכי **עבדי** הכי. שדקיים ק"ש לתפילין כוון. דקברו שחופרין בקינות מערה ארכו ז' רבב ו' תוספת: **פטור** כפ"ש. דהעסק במצוה פטור מן המצוה דאמרינן פ"ק ד' (יא.) שביקר בביתך פטו לעוסק במצוה: **ויסאם** בתרתי. הכי קאמר אם שנים הם מניח ק"ש ותפילין ותפלה חוזר למלאכה וחבירו יעלה ויניח תפילין ויקרא ק"ש ויתפלל: **מ"ב**. תפילין קודמים לק"ש. עול מצוות. דברתת תפילין על מצוה הוא: **קריאה לקריאה**. שמע שהוא קבלת מלכות שמים לזהו אם שמע שהוא קבלת עול מצוה: **ומקריבם**. משכיב: **ומבכר**. על התורה **ומתני פירקין**. אלמא מקדים הוא לעוסק בתורה דהיינו עושה דמצוה מקמי מלכות שמים: **שלווח** הוא דעוית. השליח קלקל שאחר להביא לו תפילין מעיקרא הגיע זמן ק"ש והחוק קלוח כתיב לא יעברו חוק וכו' שני שלחא ותפילין אנתוה: **כאלו מניח ערות שקר בעצמו**. לישנא מעליא: **כאלו הקריב עולה בלא מנחה** שחייבו הכתוב להקריב עמה שניא (במדרב) חזק ועשירית האיש וגו' היא הנחה ואינו מקיים את גומר את המצוה: **נסכים**. הוא היין המתנסך על גבי המזבח אחר העולה והזבח כדכתיב ונסכיה חצי חזין וגו' (שם) ויהי המזבח למימי כאלו הקריב עולה בלא מנחה ונסכים דהא עולה נמי טעונה נסכים אלא לישנא דקרא נקט עולה ומנחה וכו' ונסכים: **יפה**

וה' אלהים אמת. חזרו ואומר **אמת**. או אינו חזרו ואומר **אמת**? אמר ר' אבהו, אמר ר' יוחנן: חזרו ואומר **אמת**. **רבה אמר**: אינו חזרו ואומר **אמת**. **הוא דנתיב קפיה דרבה**, **שמעיה רבה דאמר** **אמת** **אמת** **תרי יומני**, אמר רבה: **כל אמת** **אמת** **תפסיה** להאי. אמר רב יוסף: **כמה מעליא** היא **שמעתתא**, **דכי אמא** רב שמואל בר יהודה, אמר: אמר **אמר** **במשכבא** ערבות, **דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם**, אני ה' **אלהיכם**, **אמת**. אמר ליה אבוי: מאי מעלייתא? והא אמר רב **כהנא** אמר רב: לא יתחיל, ואם התחיל גומר! וכו' **תימא**, **ואמרת אליהם** לא הוי התחלה, והאמר רב שמואל בר יצחק **אמר** רב, **דבר אל בני ישראל** לא הוי התחלה, **ואמרת אליהם** הוי התחלה! אמר רב פפא, **סכרי במשכבא**, **ואמרת אליהם** נמי לא הוי התחלה, עד דאמר **ולעשו להם ציצית**. אמר אבויי הלךך **אין אתחילי** מתחילין, דקא מתחילי **במשכבא**; **וכיון דאתחילין**, נמנר נמי נמנרין, דהא אמר רב **כהנא**, אמר רב: לא יתחיל, ואם התחיל גומר. תימא רב רב **אמר**: אמר **ה' אלהיכם**, צריך לומר **אמת**. לא אמר **אני ה' אלהיכם**, אינו צריך לומר **אמת**. והא בעי לאדכורי יציאת מצרים? דאמר רבי: **מודים אנתו דף ה' אליהו**, **שהוצאתנו מארץ מצרים**, ופריתנו מכות עקרים, ועשית לנו **נסים** ו**תבואות** על הים, ושרנו לך: אמר ר' יהושע בן קרחה: **למה קדמה פרשת שמע**? וכו'; תניא, ר' שמעון בן יוחי אומר: **ברין הוא שקריים** **שמע** **ל' יהיה אם שמעו**, **שהו ללמוד** והו **ללמד**; **יהיה אם שמעו** **ל' ויאמר**, **שהו ללמוד** והו לעשות. אמו **שמעו** **ללמוד** אית ביה, **ללמד** ולעשות לית ביה? והא **תני**, **לשננתם**, **ויקשרתם**, **וכתבתם**? והו, **יהיה אם שמעו**, **ללמד** הוא דאית ביה, ולעשות לית ביה? והא **תני**, **ויקשרתם**, **ויקשרתם**? אלא הכי קאמר: ברין הוא **ויקשרתם** **שמעו** **ל' יהיה אם שמעו**, **שהו ללמד** ולעשות; **יהיה אם שמעו** **ל' ויאמר**, **שהו ללמד** ולעשות; **ויאמר**, אין בה אלא לעשות כלבר. ותיפוק ליה מדרבי **יהושע בן קרחה** תניא ועוד קאמר; תניא, **ברי שקבל עליו** **עול מלכות שמים** תחלה ואחר כך **יקבל עליו** עול מצוה, ועוד **משום** דאית בה גני מילי אחרתיהו. רב מישי דיהי וקרא **קריאת שמע** ואנח תפילין וצלי. והיכי עבדי רבי? והתניא:

36 החופר בך לכת בקבר, פטור מקריאת שמע וכן התפלה וכן התפילין ומכל מצות האמורות בתורה;
 37 הגיע זמן קריאת שמע, עולה ונוטל דיו, ומניח תפילין וקורא קריאת שמע ומתפלל, הא גופא קשיא!
 38 רישא אמר פטור, וסיפא תיב. הא לא קשיא! סיפא בתרי, ורישא בהד. מכל מקום קשיא לרבי! רב רבי
 39 יהושע בן קרחה סבירא ליה, דאמר עול מלכות שמים תחלה ואחר כך עול מצוה. אימר דאמר רבי
 40 יהושע בן קרחה להקדים קריאה לקריאה, קריאה לעשיה מי שמעתי ליה? והו מי סבר ליה פרבי יהושע בן קרחה? והאמר רב תימא בר אשי,
 41 וננין סניאין הוה קאימנא קמיה דרב, ומקדים ומשי דיהי ומבכר ומתני לו פרוק, ומנח תפילין וחדר קרי קריאת שמע. וכו' תימא ברלא קמא וננין
 42 קריאת שמע, אם בן מאי אכתרתיה דרב תיב חייב מאי? אשי? לאפניו מפיאן דאמר למשנה אין צריך לבכר. קא מימעל לו דאף למשנה נמי צריך לבכר.
 43 מכל מקום קשיא לרבי שלקחא הוא דעוית: אמר עולא: כל הקורא קריאת שמע בלא תפילין, כאילו מעיד ערות שקר בעצמו. אמר ר' תימא בר
 44 אבא, אמר ר' יוחנן: כאילו הקריב עולה בלא מנחה, וזכה בלא נסכים: ואמר רבי יוחנן: הוצעה שקבל עליו עול מלכות שמים שלמה,

דילמא ר' יהודה וחסוריה מחסרא וכו'. תימה דאין זה בשום מקום דאקמר חסוריה מחסרא ולאקמי אליבא דרזי תנא ועוד לוקמיה בר' יוסי ובלא חסוריה מחסרא. וי"ל משום דלקמן פסקין בר' יהודה לכן נתיא לאקמיה אליבא דר' יהודה:

אבל בשאר מצות יצא. וא"ת הא ליעל אמר דשאר מצות ילפינן מק"ש כגון תרומה ומגילה וברכת המזון. וי"ל דרב יוסף פליג אסוגיא דלעיל: **בין** דרבקים. רב אלפס מוסרין כגון דחרה אף דאם לא יתן ריח או נראה כמו דחרף וכן מוסרף וריאתם אתו וברחם את ועושים את שצריך ליתן ריח בין מים שבסוף תיבה אלאף שבתלת תיבה כגון דחרה וכן צריך להתיי וז"ל של חוכרו שלא ישמע שי"ן למען שיהיה לנו שכר מצות ואנו לן לעשר' על מנת לקבל פרס:

- 1 אמר דשאר מצות ילפינן מק"ש
- 2 כגון תרומה ומגילה וברכת המזון. וי"ל דרב
- 3 יוסף פליג אסוגיא דלעיל: **בין** דרבקים.
- 4 רב אלפס מוסרין כגון דחרה אף דאם לא יתן
- 5 ריח או נראה כמו דחרף וכן מוסרף וריאתם
- 6 אתו וברחם את ועושים את שצריך ליתן
- 7 ריח בין מים שבסוף תיבה אלאף
- 8 שבתלת תיבה כגון דחרה וכן צריך להתיי
- 9 וז"ל של חוכרו שלא ישמע שי"ן למען
- 10 שיהיה לנו שכר מצות ואנו לן לעשר' על
- 11 מנת לקבל פרס:

מדיס"א ר' יהודה. דקתני ר' יהודה מבשיק בקטן ודילמא בולה ר' יהודה היא וחסוריה מחסרא וחכי קתני חבל כשרין לקרות את המגילה חוין מחש"ו. והא דאיתא והא דאיתא: **בר"א**. דקטן לבתולה לא כקטן שלא תגיע ולחנך אבל הגיע לחנך אפי' לבתולה שרי. הגיע לחנך מצות כגון פק ושם פק עשר כדאמרינן ביומא פק ברא (ר' פב). **במאי** אוקימתא. לנמוזינן ומגילה: **בר'** יהודה. ואשמעת דרבי אמר ר' יהודה בק"ש יצא יעביד קאמר ולא לבתולה **אלמא** הא דרתי **ב'** תורם. ואע"פ שהוא צריך לברך ואין אנוני משמעת מני: **אלמא מא'**. בעית למימר דר' יהודה היא דק"ש אפי' לבתולה קאמר ר' היכי דתיקו את ר' יהודה רבי דר' שמעון בן פוי אליביה והאי דאפליגו דרביבד לחודיקו כמו ר' יוסי **אלמא** הא דתניא **ב'**. מני: לעולם ר' יהודה אפי' לבתולה מבש"ו. ומגילה רבי יוסי הא ואפי' דיעבד נמי פסיל הוא התורם לבתולה ר' יהודה הוא דברכת ומזון דריבא הוא דאמר ר' יהודה משום רבי אלעזר בן עזריה צריך להשמיע לאנוני והאי ליטנא לבתולה משמע אבל דיעבד יצא: **השתא דאיתיה** להכי. דאשמעת' הא פלוגתא דרבי: **אפי' תימא** ר' יהודה. דאמר בק"ש יצא דיעבד אין לבתולה לא ומתני' ומגילה לבתולה היא דפסלה לחרש ר' יהודה היא הוא דברכת ומזון נמי ר' יהודה היא דקא קשט אל הא דר"י בריה דר' שמעון בן פוי מני ר"מ היא דמכשיר לבתולה: **הלכה בר'** יהודה. דק"ש שלא השמיע לאנוני יצא: הוה **אמינא**. **בשאר מצות**. בכל הברכות: **ההוא**. הסכת ושמע בדבורי תורה כתיב כדאמר' בפ' הוראה (ר' סט) כתיב ועצמם בן דברי תורה: **ללא** דקדק. משמנוגמ: **הלכה ככזרי** ושאר הלכה.

10 **כשר**, דברי רבי יהודה, שרבי יהודה מבשיר בקטן. במאי אוקימתא? בר' יהודה, ויעבד אין לבתולה לא. אלא הא דתני ר' יהודה בריה דר' שמעון בן פוי, חרש המדבר ואינו שומע תורם לבתולה, מני? לא ר' יהודה ולא ר' יוסי וא' ר' יהודה, דיעבד אין לבתולה לא; וא' ר' יוסי, דיעבד נמי לא! אלא מאי ר' יהודה, ואפילו לבתולה נמי? אלא הא דתניא, לא יברך אדם ברכת המזון בלבד, ואם בירך יצא מני? לא ר' יהודה ולא ר' יוסי וא' רבי יהודה, הא אבר אפילו לבתולה נמי; וא' ר' יוסי, הא אבר אפילו דיעבד נמי לא! לעולם ר' יהודה היא, ואפילו לבתולה נמי, ולא קשיא, הא ירדיה הא דרביה; והתניא, אבר ר' יהודה משום ר' אלעזר בן עזריה; הקורא את שמען, צריך שישמיע לאנוני, שצאמרי: **שמע ישראל**, אבר לו ר' מאיר; הרי הוא אומר, **אשר אנכי מצוה היום על לבבך**, אחר כנות הכל הן מן הדברים. השתא דאיתיה להכי, אפילו תימא ר' יהודה פרביה סבירא ליה ולא קשיא, הא ר' יהודה הא רבי מאיר. אבר בר חסדא, אבר רב ישאל: הלכה פרבי יהודה שאמר משום רבי אלעזר בן עזריה, והלכה פרבי יהודה. וצריכא! דאי אשמעינן הלכה בר' יהודה, הוה אמינא אפילו לבתולה, קא משמע לן הלכה בר' יהודה שאמר משום ר' אלעזר בן עזריה, והוה אמינא אפילו לבתולה, קא משמע לן הלכה בר' יהודה, הוה אמינא אפילו לבתולה, קא משמע לן הלכה ברבי יהודה. אבר רב יוסף, מילוקת בקריאת שמע, אבל בשאר מצות דברי הכל לא יצא, דכתיב **"הספת ושמע ישראל"**. מיתבי, לא יברך אדם ברכת המזון בלבד, ואם בירך יצא. אלא אי אתמר הכי אתמר: אבר רב יוסף; מהלוקת בקריאת שמע, דכתיב **"שמע ישראל"**, אבל בשאר מצות - דברי הכל יצא; והכתיב **"הספת ושמע ישראל"**, הוה דברי תורה פתיב: קרא ולא דקדק באותיותיה; אבר ר' תנאי אבר רב אישיה; הלכה דברי שניהם דהקל: ואמר ר' תנאי אבר רב אישיה: **מה רכתבי "שלוש הנה לן שתפענה... שאלו ועוצר רתם"?** וכי מה ענין שאלו אצל רתם? אלא לומר לך: מה רתם מבנים ומוציא, אף שאלו מבנים ומוציא. והלא דברים קל וזמני: ומה רתם ששמיננין בו בחשאי מוציאין ממנו בקולי קולות, שאלו שמיננין בו בקולי קולות, אינו דין שמוציאין ממנו בקולי קולות?! ממאן תשובה לאמריהם, אין תחית המתים מן התורה; תני ר' אושעיא קמיה דרבא: בתקבם - הכל כבתב, אפילו צוואות. אבר ליה, דאמר לך מני? ר' יהודה היא, דאמר גבי סופיה, אלות כותב, צוואות אינו כותב. והתם הוא דכתיב **"וכתב את האלות האלה"**, אבל הכא דכתיב **"וכתבתם"**, אפילו צוואות נמי. אפו טעמיה דר' יהודה משום דכתיב **"וכתבם"?** טעמיה דר' יהודה משום דכתיב **"אלות"**, אלות אין, צוואות לא. אצטריך! סלקא דעתך גילף כתיב כתיב מתקם, מה התם אלות אין צוואות לא, אף הכא נמי צוואות לא, כתב הרמאן **"וכתבתם"**, אפילו צוואות: תני רב עובדיה קמיה דרבא: **"ולמדתם" - שיהא למוךד תם; שימין רוח בן הדבקים. עני רבא פתריה, גזון "על לבבך", "על לבבכם", "בכל לבבך", "בכל לבבכם", "עשב משך", "ואברתם מהרה", "הכנה פתיל", "אתכם מארץ"**. אבר ר' תנאי פרבי הגניא: כל הקורא קריאת שמע ומקריא באותיותיה, מנציגין לו גיהנם, שצאמר: **"בפרש שרי מלכים, בה תשלג בצלמון"**; אל תקרי **"בפרש"**, אלא **"בפרש"**, אל תקרי **"בצלמון"** אלא **"בצלמות"**; ואמר רבי תנאי פרבי הגניא: למה נסמכו אהלים

כשהתיבה השניה מתולת באת שהתיבה שולפניה נגמלת הוא קורא אותן שתי אותיות באת אתם אם אינו מתעסק ליתן בניהן כדכופרין רבא: **בפרש שרי**, אם תפרש שדי וחבדלי תיבת של מלכות שמים מלכים בה תשלג בצלמון התורה אשר בה מלכים ימולכו תשלג ותצנן לך את צל דמות.

רבי ירמיה בשם רב: חצר שיש לה שני פתחים, וישראל ועכו"ם דרין בתוכה, בישראל את מהלך אחר הרגיל, ובעכו"ם את מהלך אחר שאינו רגיל.

היה ישראל מיכן וישראל מיכן ועכו"ם באמצע, אחד ישראל ואחד עכו"ם הולכין אחר הרגיל.

בפול רשותו – הרגיל נעשה שאינו רגיל, רגיל השפיר רשותו – הרגיל נעשה שאינו רגיל. רגיל ערב שאינו רגיל – לא התר. הרגיל.

גר תושב, ועבד תושב, מומר בגלוי פנים – הרי הוא פעכו"ם לכל דבר. אית תניי תני: הקוסטר אוסר מיד ואכסניא לאחר שלשים. אית תני: הקוסטר אוסר לאחר שלשים ואכסניא אינה אוסרת לעולם. מאן דמר הקוסטר אוסר מיד – ברגיל. ואכסניא לאחר שלשים – בשאינו רגיל. ומאן דמר: הקוסטר אוסר לאחר שלשים – באילין ברשות. ואכסניא אינה אוסרת לעולם – באילין דעילין דלא ברשות.

רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר:

[דף ל"ט ע"א]

בפול רשות ביניהון. רבי מאיר אומר: יש לו בפול רשות. ורבנן אמרין: אין לו בפול רשות.

רבי מאיר אומר: יש לו בפול רשות ואת אמר 'מקרו'? אף על גב דרבי מאיר אומר: יש לו בפול רשות – מודה הוא שזכו בפובי תחלה.

ותני כן, מפני שהוא מבטל רשותו בישראל; דברי רבי מאיר,

בין שוגג בין מזיד הרי זה אוסר, כיני מתניתא אינו אוסר.

רבי אחא בשם רבי חיננא: כל עמא מזדיי שיש לו בפול רשות. מה פליגי? לזור בו – רבי מאיר אומר: מבטל רשותו וחוזר בו. ורבנן אמרין: מבטל רשותו ואינו חוזר בו.

רבי מאיר אומר: מבטל רשותו וחוזר בו, ואת אמר 'מקרו'? אף על גב דרבי מאיר אומר: מבטל רשותו וחוזר בו – מודה הוא שזכו בפובי תחלה.

ותני כן, מפני שהוא מבטל רשותו בישראל;

דברי רבי מאיר בין שוגג בין מזיד – הרי זה אוסר, כיני מתניתא אינו אוסר.

הלכה ג' מתני' – אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא ערב, ביתו אסור מלקחנים ומלהוציא לו ולקחם, ושלחם מתרין לו ולקחם.

נתנו לו רשותו, הוא מתר והן אסורין.

היו שנים, אסורין זה על זה, שאחד נותן רשות ונוטל רשות, שנים נותנים רשות, ואין נוטלין רשות. גמרא – שלחם מתרין לו ולקחם, שבטל רשותו.

מהו שתחזיר הלילה? תלמודי דרב בשם רב: חזרת הלילה. שמואל אמר: אין חזרת הלילה.

מתניתא פליגא על שמואל: שלחן מתרין לו ולקחם שבטל רשותו. והתנינן, נתנו לו רשותו הוא מתר והן אסורין, פתר לה לצדדין היא

[דף ל"ט ע"ב]

מתניתא.

תני, אחד שלא ערב נותן רשות לשנים שערכו, ואין שנים שערכו נותנין רשות לאחד שלא ערב. ולא שנים שערכו נותנין רשות לשנים שלא ערכו, ולא שנים שלא ערכו נותנין רשות לשנים שערכו, ואין שנים שלא ערכו נותנים רשות לשנים שלא ערכו. הפל נותנין רשות ונוטלין רשות, הוין משנים שלא ערכו שהן נותנין רשות ואינן נוטלין רשות.

רב הסדאי אמר: עשרה ושראל שהיו דרין בבית אחד – כל אחד ואחד צריך לבטל רשותו. אמר רבי יסא: עשרה עבדים שהיו דרין בבית אחד, כל אחד ואחד צריך להשפיר רשותו.

אמר רבי בא: מעשה באשתו של פרסי אחד שהשכירה חצר שלה שלא מדעת בעלה, אתא קומי רבי שמואל ושרא. סברין מומר, אפילו שמשו ולקישו,

הלכה, ושראל מבטל והעבדים משפיר. ויבטל הוא העבדים? תור הוא בן. מעתה אפלו משפיר תור הוא בן, מיפן והילך בגזל הוא משתמש.

עד איכן? יבא ביי דמר רבי יסא בשם רבי מנא בר תנחום, רבי אבהו בשם רבי יוחנן: אין קרקע נקנה בפחות משנה פרוטה. מלתיה דרבי יעקב בר אחא אמר: אפילו בנגזל אפילו בתמורה.

רבי יעקב בר אחא בר אבהו נפק לאכסניא. אין הוה משבח מי עבד תקנה – הוה עבד. ואין לא, מכבד
 מנזי יתב הוטרוא הכא, סנדלא הכא דייסיקנא הכא. אמר רבי מתניא: הךא דתימר בשתייה פונדקי
 עבדים, אכל אם הנה פונדקי ישראל – אינו חשוד למלטל.

הלכה ד' מתני' – מאימתי נותנין רשות? בית שמאי אומרים, מבעוד יום, ובית הלל אומרים,
 משתחשף.

[דף מ' ע"א]

מי שנתן רשותו והוציא, בין בשוגג בין במזיד, הרי זה אוסר. עליו דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר,
 במזיד אוסר. בשוגג אינו אוסר:

גמרא – בן היא מתניתא: מאימתי מבטלין רשות?

בית שמאי אומרים: מבעוד יום. ובית הלל אומרים: משתחשף. ביני מתניתא: בית הלל אומרים:
 משתחשף, דל בן, הוא מתניתא מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל;

מי שנתן רשותו והוציא – ביני מתניתא מי שבטל רשותו והוציא. בין שוגג בין מזיד הרי זה אוסר
 – ביני מתניתא אינו אוסר.

תני, שנים שהיו שתפין בהצר ומת אחד מהן, ונפל הפות ורושה לאחד מן השוק, עד שלא חשכה
 – הרי זה אוסר,

משחשכה – אינו אוסר.

ר' אחא בשם רבי חיננא: דבית שמאי הוא, דבית שמאי אומרים: אין מבטלין רשות משתחשף. ובית
 הלל אומרים: מבטלין רשות משתחשף.

אמר רבי יוסה בי ר' בון: מכין שמת – אין בטול רשות גדול מזה.

הרי שהיה לאחד מן השוק בית עמקן בהצר, ומת, ונפל הפות ורושה לאחד מהן, עד שלא חשכה
 – הרי זה אוסר. משחשכה – אינו אוסר, עוד היא דבית שמאי. דבית שמאי אומרים: אין מבטלין
 רשות משתחשף. ובית הלל אומרים: מבטלין רשות משתחשף.

מהו לבטל רשות משתחשף?

ר' חיה ר' יסא רבי אימא סלקון לחמיתה דגדר, שאלון לרבי חמא בר יוסף ושרא. שמעון ר' יוחנן ומר: יפה עשיתם! שמע רבי שמעון בן לקיש ומר: לא עשיתם יפה!

מה, פליגינן? ר' ועירא אומר: לא פליגינן! מאן דמר: 'יפה עשיתם' – ששכרתם. ומאן דמר: 'לא עשיתם יפה' – שטלטלתם.

[דף מ' ע"ב]

רבי בא אומר: פליגינן! מאן דמר: 'יפה עשיתם' – ששכרתם וטלטלתם. מאן דמר: 'לא עשיתם יפה' – לא ששכרתם ולא שטלטלתם.

ר' בא בעי: אף לענין מחיצות בן?

היך עבידא? היו שנים וערב, ערבו וחד וביא העכו"ם והוסף, כבר נכנסה שבת באסור.

היו שלשה וערב, שני ערובין, וביא העכו"ם ופחת, כבר נכנסה שבת בהתר.

חיליה דרבי בא מן תדא: כל שבת שנכנסה בהתר – מתר, באסור – אסור, חוץ מן המכטל רשות. ומאן דאמר: חוץ מן המכטל ומן המשכיר.

מהו לשבר רשות מן הפנדיק?

ר' חיינא ור' יונתן סלקין חמיתה דגדר, אמרין: נמתין עד שיבואו זקני הדרום לכאן. אתא רבי נתן דרומה, ושאלון ליה, ושרא.

שמע רבי שמעון בן לקיש ואמר: מאחר שהעכו"ם בא ומוציאנו – לא עשינו כלום.

שמעון בר בא אומר, רבי יוחנן בעי: מעתה אין בתינו שלגנו? רבי יוסמי בי ר' סימון בשם ר' ביתוס: אין בתינו שלגנו לדור עמו, הא לצאת – אין מוציאין אותנו, וכפונדק מוציאין אותנו.

הלכה ה' מתני' – בעל הבית שהיה שתף לשכניו, לזה ביון ולזה ביון, אינם צריכים לערב.

לזה ביון ולזה בשמו, צריכים לערב.

רבי שמעון אומר, אחד זה ואחד זה, אינם צריכים לערב:

גמרא – ר' בא בשם רבי יהודה: בדרך הארץ שנו. לזה ביין ולזה ביין, הואיל ואינו מקפיד על תערוכתו – אין צריך לערב, לזה ביין ולזה בשמן, הואיל והוא מקפיד על תערוכתו צריך לערב. ר' בא בר פהנא, רב היה בר אשי בשם רב: בנתונין בכלי אחד היא מתניתא.

אמר רבי זריקון: טעמא דרבי שמעון שפן דרבן לשתותו אניגרון.

תני, ר' אלעזר בן תדאי אומר: בין כה וכן כה אסורין עד שייערבו. ר' אחא בשם רב: הלכה כרבי אלעזר בן תדאי ר' יעקב בר אחא בשם ר' זעירא: אתיא דרבי אליעזר בן תדאי כרבי מאיר.

[דף מ"א ע"א]

היידן ר' מאיר?

אמר רבי מנא רבי מאיר דו אמר על ידי ערוב על ידי שתוף

אמר רבי יוסה בי רבי בון רבי מאיר דו אמר שאין מערבין לאדם אלא לדעתו.

על דעתיה דרבי מנא כרבי זעירא על דעתיה דרב כרבי מאיר.

ר' זעירא בשם ר' יוחנן בערוכין ובתענית צבור נהגו הכל כרבי מאיר. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן אף במגילת אסתר נהגו הכל כרבי מאיר.

הלכה ו' מתני' – חמש חבורות ששבתו במרקלין אחד, בית שמאי אומרים, ערוב לכל חבורה וחבורה. ובית הלל אומרים, ערוב אחד לכלן. ומודים, בזמן שמקצתן שרויין בחדרים או בעליות, שהן צריכין ערוב לכל חבורה וחבורה:

גמרא – טריקלין לפניהם כחצר של בתים היו שם פפיליונות, כמי שהן בתים.

מה נן קימין? אם בשקו פפיליונות מגיעות עד הקורות כל עמא מודיי שהן מערבין ערוב לכל חבורה וחבורה. אין שם פפיליונות מגיעות עד הקורות – כל עמא מודיי שמערבין ערוב אחד לכלן, אלא בן אבן קימין, בשקו פפיליונות גבוהות עשרה.

שוין שאם היו שתפין בעסה ובתכשיל שהן מערבין ערוב אחד לכלן. רבי שנין בעי: מעתה אפילו מקצתן שרויין בחדרים או בעליות.

רבי בא בשם רב יהודה: שתי בתים זה לפניו מזה, ערב הפנימי - אין החיצון צריך לערב. ערב החיצון - הפנימי צריך לערב. אמר רבי פנחס: אף במצרים

[דף מ"א ע"ב]

חליפין, נתן על הפנימי צריך לתן על החיצון, נתן על החיצון אינו צריך לתן על הפנימי.

רבי יעקב בר אחא ר' אבהו בשם ר' יהושע בן לוי: אפילו לא ערב הפנימי אין החיצון צריך לערב, למה? נעשה בית שער.

מלתיה אמרה: אין בית שער ליהודי. מלתיה דרב אמרה: יש בית שער ליהודי, דמר רבי בא בר יהודה בשם רב: הך דתימר בבית שער יהודי, אכל בבית שער של רבים - הרי זה ערווב, והדר שם הרי זה אוסר עליו.

ר' בא בשם רב יהודה: בשני בני אדם, אחד שיש לו רשות ואחד שאין לו רשות, ערב זה שיש לו רשות - החר זה שאין לו רשות, ערב זה שאין לו רשות - לא החר זה שיש לו רשות:

הלכה ז' מתני' - האחים השתפין שהיו אוכלין על שלחן אביהם וישנים בבתיהם, צריכין ערווב לכל אחד ואחד. לפיכך אם שכח אחד מהם ולא ערב, מכפיל את רשותו. אימתי, בזמן שמוליכין ערווב במקום אחר, אכל אם היה ערווב בא אצלן, או שאין עמהן דיוורין בחצר, אינן צריכין לערב:

גמרא - עקר דירה איכן היא? ר' יונה אמר: אתפלגון רב ושמואל, חד אמר: במקום פיתן, וחד אמר: במקום שינה. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא, מן מה דתני שמואל למעלה מעשרה שבות, הוי דו אמר: במקום פיתן.

[דף מ"ב ע"א]

מתניתא פליגא על שמואל, האחים שהיו אוכלין וכו'.

רב היה בר אשי בשם רב: במקבלי פרוס מאביהן היא מתניתא.

מכל מקום אינן שתפין בפסה שהן אוכלין. אמר רבי בא: אסברי רבי שמואל: שאין אביהן זכה להן אלא בפסה שהן אוכלין בלבד.

מעתה, אפילו אין ערווב בא אצלן? עשו אותו בבית שמניחין בו את הערווב.

שמואל אמר: הוא ובניו ובניו ביתו מערבין בכפר אחד. מה ופליגי? תמן הוא אמר במקום פיתן, והכא אמר הכין?!

פטר לה, כשהיו שנים שתפין בו, ותניא פיי דמר ר' אחיא בן רבי זעירא: מערבין בהצי כפר. ותנינן, אפילו מאפה סאה והיא פרוסה אין מערבין בה, ותימר הכין? פטר לה: כשהיו שנים שתפין בו.

בית שמוניתין בו את הערוב. ר' יעקב בר אחא דמכת אימית, אמר רבי יסא לר' אבהו: תני לה ותנא לה, בית שמאי אוסרין ובית הלל מתירין.

רבי המנונא אמר: בית שמוניתין בו את הערוב אינו צריך פלוס. ר' חסדאי אמר: נעשו כשתת.

אמר ליה: אמר רבי המנונא, מליחון דרבנין לא שבקין לה, דאיתפלגין: מבוי שצדו אחד עכו"ם וצדו אחד ישראל, רב חזנה בשם רב אמר: ערבו דרך פתחים העכו"ם אוסר עליהן. אבא בר חזנה בשם ר' יוחנן: אפלו ערבו דרך החלונות

[דף מ"ב ע"ב]

אין העכו"ם אוסר עליהן. אין תימר כשתת הוא ייפר.

רבי יעקב בר אחא רבי יסא בשם רבי יוחנן: בני מבוי שנתנו ערובין בשני מקומות, אם מבלי מקום – תרי זה מתיר, אם בשביל לחלק ערובין – אסור.

ר' יוסה מקל לה, הוא דאמרה עגול הוא דרב.

ר' יוסי בי ר' בון מברך עלוי בלילי שוכתא, לומר שנעשה בו מצוה. תמן תנינן, מערבין בכית ישן מפני דרכי שלום. אמר רבי אבון: בדיר ישן הוא מתניתא:

הלכה ח' מתני' – המש חצרות פתוחות זו לזו ופתוחות למבוי, ערבו בחצרות ולא נשתתפו במבוי, מתרין בחצרות ואסורין במבוי.

ואם נשתתפו במבוי, מתרין כאן וכאן.

ערבו בחצרות ונשתתפו במבוי, ושכח אחד מבני חצר ולא ערב, מתרין כאן וכאן.

מבני מבוי ולא נשתתפו, מתרין בחצרות ואסורין במבוי, שהמבוי לחצרות קחצר לפתים:

גמרא – ואסורין במבוי, שהמבוי להצרות כהצד לכתים, מפני שהן פתוחות זו לזו ופתוחות למבוי, אבל אם היו פתוחות זו לזו ואינן פתוחות למבוי – אפילו ערבו אסורות. אמר רבי יסא: דרבי עקיבא היא, דרבי עקיבא אמר:

[דף מ"ג ע"א]

דריסת הרגל אסרת.

ערבו בהצרות ולא נשתתפו במבוי, מתניתא דרבי מאיר דרבי מאיר אמר: על ידי ערוב ועל ידי שתוף, נהגו הכל כרבי מאיר.

ר' זעירא בשם ר' יוחנן: אף במגלת אסתר נהגו הכל כרבי מאיר, בערובין ובתענית צבור נהגו הכל כרבי מאיר.

ר' יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן ובשם ר' אלעזר: אף על גב דרבי מאיר אמר: יש לו כפול רשות – מודה שאם שכח אחד מהן ולא ערב – שהוא יסמוך על שתופו. מאן אית ליה על ידי ערוב ועל ידי שתוף, לא רבי מאיר? דרבי מאיר אמר: על ידי ערוב ועל ידי שתוף.

אמר ליה: מה את משפח עליהו הלכות ערובין.

ר' אחא ר' אילא: יבא כחד מינהון, דחד מינהון אמר: שמואל ילך להצר שאינה צריכה שתוף. אי זו היא הצר שאינה צריכה שתוף? זו הצר רונגלת, והוא רואה אותן מערבין ולא משתתפין, אף הוא סבור לומר שמואל ערוב מועיל בלא שתוף, ואין ערוב מועיל בלא שתוף.

והורגה אמר: שמואל ילך להצר שכבר שתוף, והוא רואה אותן מערבין ולא משתתפין, אף הוא לא מערב ולא משתתף.

פשיטא מערבין בהצרות ומשתתפין במבוי, מערבין בהצרות אם רצו להשתתף במבוי – אינן משתתפין, ואם נשתתפו במבוי, אם רצו לערב – מערבין.

ותני, מערבין ומשתתפין באחת דברי רבי מאיר, וחקמים אומרים: מערבין בהצרות או משתתפין במבוי, אם מערבין בהצרות מתרין בהצרות ואסורין במבוי, ואם נשתתפו במבוי – מתרין באן וכאן. אמר להן: אף אתם משבחינן עלינו הלכות ערובין,

שחמבוי לחצרות כחצר לפתים. כמה חצרות יהיו במבוי? רב ושמואל, תריהון אמרין: אין פחות משתים. ר' יעקב בר אחא בשם ר' יוחנן: אפילו חצר מיפן ובית מיפן וחנות מיפן. רב נחמן בר יעקב בעי, מבוי אין פחות משני חצרות, חצר אין פחות משני בתים, מבוי שארבו ורחבו שנה – אינו נתר בלחי וקורה אלא בפסים כחצר. שמואל שאל לרב: כמה יהא ארבו יותר על רחבו? והוא אמר ליה: כל שהוא, הכן דרייא דארעא דישראל מרבגון.

אמר רבי יסה:

[דף מ"ג ע"ב]

עד דאנא תפון, שמעית קל רב יהודה שאל לשמואל: הפריש שקלו ומת, אמר ליה: יפלו לנדבה.

מותר עשירית האיפה שלו, ר' יוחנן אמר: יוליכם לים המלח. ר' לעזר אומר: יפלו לנדבה.

בעון קומי: מהו לבטל רשות מהחצר לחצר? אמר לון: מבטלין רשות מהחצר לחצר.

בעון קומי ר' יסא: היך מה דאת מר תפון בכלים ששבתו כחצר – מטלטלין אותן כחצר, ודכותה בלים ששבתו במבוי מטלטלין אותן במבוי ובשבת שואלין לה! ולא אנכיבון, דלא רבי יסא אמר, אלא כל מלא ומלא באתרה כד, דאתון לערוובין אמר לון בשם רבי יוחנן: בלים ששבתו במבוי מטלטלים אותן במבוי, רב אמר: אין מטלטלין אותן אלא בארבע אמות.

אמר רבי יוסה בי רבי בון: רב פדעתייה ורבי יוחנן פדעתייה, ר' יוחנן דו אמר: קורה מתרת בלא שתוף הוי דו אמר מטלטלין בכל המבוי. רב דו אמר: אין קורה מתרת בלא שתוף, הוי דו אמר אין מטלטלין בו אלא בארבע אמות.

על דעתייה דרבי יוחנן, לאי זה דבר משתתף בכל המבוי? אמר רבי יוסה בי ר' בון: כדי לעשות כל הרשיות באחת.

פשיטא נסמכין על שתופי המבוי, מהו לסמך על שתופי חצרות? רבי יעקב בר אחא ורבי זעירה, תריהון, חד בשם מר עוקבן וחד בשם רב נחמן בר יהודה: נסמכין על שתופי חצרות בשבת הראשונה

[דף מ"ד ע"א]

מדחוק.

ר' יוסה בי רבי בון בשם רב יהודה: גדין אנשי בר דליה שאינן מקפידין על פרוטתן. רבי בא בשם רב יהודה: ואפילו לא, כגון אנשי בר דליה שאין מקפידין על פרוטתן.

תני, מעשה שהיו מסבין באויר חצר וקדשה עליהן השבת, אתא עובדא קומי שמואל, ואמר: מפיון שהתהילו בתבשיל מבעוד יום – מתר;

הדא אמרה, ואפילו מסבין באויר חצר, הדא אמרה אפלו לא ערבו, הדא אמרה ואפילו לא כונו, הדא אמרה שאין שתי רשויות משתמשות ברשות אחת, הדא אמרה נסמכין על שתופי חצרות בשבת הראשונה מדיחוק.

פשיטא ערוב צריד בית, שתוף, מהו שיהא צריד בית? מלתיה דרב אמרה: ערוב צריד בית. מלתיה דשמואל אמר: שתוף צריד בית. מתניתא דשמואל פליגא עלוי, שתוף נותנו בבית שער. ר' בון בר חייה ר' אבהו בשם ר' יוחנן: נותנו בין באויר חצר בין באויר מבוי:

הלכה ט' מתני' – שתי חצרות זו לפניו מזו, ערבה הפנימית ולא ערבה החיצונה, הפנימית מתרת והחיצונה אסורה.

החיצונה ולא הפנימית, שתיקה אסורות.

ערבה זו לעצמה וזו לעצמה, זו מתרת בפני עצמה, וזו מתרת בפני עצמה. רבי עקיבא אומר החיצונה, שדריסת הרגל אוסרתה, וחקמים אומרים, אין דריסת הרגל אוסרתה:

גמרא – אומר רבי יוסה דרבי עקיבא היא דרבי עקיבא אומר דריסת הרגל אוסרת

אמר רבי לא בשם ר' ינאי דריסת הרגל אסורה ואוסרת.

[דף מ"ד ע"ב]

הלכה י' מתני' – שכח אחד מן החיצונה ולא ערב, הפנימית מתרת והחיצונה אסורה. מן הפנימית ולא ערב, שתיקה אסורות.

נתנו ערובין במקום אחד, ושכח אחד, בין מן הפנימית בין מן החיצונה, ולא ערב, שתיקה אסורות. ואם היו של יהודים, אינן צריכין לערב.

גמרא – שכח אחד מן החיצונה ולא ערב, החיצונה אסורה – שלא ערבה, והפנימית אסורה – שנתנו ערובין במקום אסור.

שכח אחד מן הפנימית ולא ערב – הפנימית אסורה שלא ערבה, והחיצונה אסורה שנתנו ערובין במקום אסור, שדריסת הרגל אוסרת.

שכח אחד מן החיצונה ולא ערב, ניקח החיצונה אסורה שלא ערבה, הפנימית למה? מפני שנתנו ערובין במקום אסור. הרי לא נתנו ערובין במקום אסור! אלא שדריסת הרגל אוסרת, הרי אין כאן דריסת הרגל אוסרת?!

אמר רבי יסא: מפנין שנתנו במקום אחד, נעשו כלן רשות אחת.

רב חונה בשם רב: אין תורת הצר לעכו"ם, אין תורת דקה לעכו"ם,

אין תורת הצר לעכו"ם, שאם היה שרוי בעליונה את מוידו לסור,

אין תורת דקה לעכו"ם שאם היה שרוי בפנימית את מוציאיו לסור.

רבי לא בשם רבי אלעזר: יש תורת הצר לעכו"ם, שאם היו ישראל ועכו"ם דרים בפנימית, לעולם אינו אסור

[דף מ"ה ע"א]

עד שיהו שניהן ישראל.

רבי בא בשם רב יהודה: מי שיש לו דקה לפני ביתו גבות עשרה טפחים, בישראל אינו אסור, וכעכו"ם אסור.

מחלפא שיטתיה דרבי בא, תמן אמר רבי בא רב יהודה בשם שמואל: בתל שהקיפוהו סולמות מיפן ומיפן – מערבין שנים ואין מערבין אחד.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: תמן על ידי סולמות הן נדונין בפתחים, ברם הכא, דרף העליונים לירד לתמן אין דרף התחתונים לעלות למעלה.

הדרן עלך הדר עם הנכרי

פרק שביעי

הלכה א' מתני' – חלוז שבין שתי חצרות, ארבעה על ארבעה, בתוך עשרה, מערבין שנים, ואם רצו, מערבין אחד.

פחות מארבעה על ארבעה, או למעלה מעשרה, מערבין שנים ואין מערבין אחד.

גמרא – הפריגים ממעטין בה לענין שבת, אבל לענין חזקות אין ממעטין בה.

קש ותבן – אין ממעטין בה. עפר וצורר ממעטין בה.

אמר רבי יוסה, ר' בון: עלו בה עשבים אין ממעטין בה.

בעון קומי רבי אבא: היך מה דאת אמר בחלוז שבין שתי חצרות, ודכותה, בחלוז שבין שני בתים? אמר לון: אין! ודכותה, בחלוז שבין שני גנים? אמר לון: אין!

מהו לערב דרוך לולין? אמר רבי אבמרי: מחלקת רב ושמואל. דתנינן תמן, כל גגות העיר –

[דף מ"ה ע"ב]

רשות אחת. שמואל אמר: עד בית סאתים. רב אמר: מטלטלין בהן אפילו כור אפילו כורים.

לא סוף דבר כל ארבעה על ארבעה בתוך עשרה, אלא אפילו מקצת ארבעה בתוך עשרה, כמי שכל ארבעה על ארבעה בתוך עשרה.

היה בה הקף תשעים וששה טפחים, אפילו כל שהוא בתוך עשרה, כמו שכל ארבעה על ארבעה בתוך עשרה.

היתה עגלה והיה בו הקף תשעים וכו'.

[דף מ"ו ע"א]

מהו למעט בכלים?

מסכת פלים מציעא פרק חמישי

א. כלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה הבאין במדה, רבי מאיר אומר: הרי הן ככלים. וחקמים אומרים: הרי הן כאהלין. רבי נחמיה אומר: קפות גדולות וסוגין הגדולים שיש להן שולים, והן מחזיקין ארבעים סאין בלח שהם כורים ביבש - הרי אלו טמאים, אף על פי שאין מטלטלין במלואו - מטלטלין במשתיר בהן. וכמה הן? אמה על אמה ברום שלש אמות שהן ישנן שש מאות ארבעים ושמונה טפח, ראיה לדבר ממדת השלחן. רבי יוסי אומר: בים שעשה שלמה הוא אומר (דברי הימים-ב ד, ה): "מחזיק בתים שלשת אלפים יכיל". במקום אחר הוא אומר (מלכים-א ז, כו): "אלפים בת יכיל", אי אפשר לומר 'אלפים' שכבר נאמר 'שלשת אלפים', ואי אפשר לומר 'שלשת אלפים' שכבר נאמר 'אלפים', אומר מעתה: אלפים בלח שהם שלשת אלפים ביבש. החזיונות שבטרקלין שבבעלי בתים אוכלין עליהן שחלקין בצפרן - טמאין, מפני שהן כטבלא. ומעשה בבעל הבית אחד שהיו לו נצרים בתוך ביתו, והיו שואלין אותו לבית האבל ולבית המשתה, ובא מעשה לפני חכמים וטמאום.

ב. מפני מה ארכות של נחתומין טמאות? מפני שהן מיחדין לכלי. של בעלי בתים - טהורות עד שיחדום לכלי. רבי שמעון אומר: מפני מה סרוד של נחתומין הפרוץ טמא? מפני שהוא קורץ עליו, ומביא מקרצות לתנור. ושל בעלי בתים, אם התקינו להיות קורץ ומולין עליו מקרצות לתנור - טמא.

ג. סרוד של צפירה אם יש לו גפים - טמא. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף על פי שאין לו גפים - טמא. ומפני מה ים נפה של סלתין - טמא? מפני שהוא מחזירו לכלי. ושל בעלי בתים - טהור, עד שיחזירוהו לכלי.

רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: אף של סלתין - טהור, עד שיחזירוהו לכלי. רבי יהודה אומר: של גדלת טמא מושב, מפני שהבנות יושבות בתוכו וגודלות.

ד. כל התלוין הנקובין - חבור ורבי יוחנן בן נורי אמר: אף הסדקין, מוסף עליהן תלוי זיני וסופיני' מפני שהן מסייעין בשעת מלאכה. תלוי בית הלגינין ובית הכוסות התפור - טמא. קשור וענוב - טהור. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: כל התלוין טמאים, לא טהרו אלא תלוי נפה וכברה של בעל הבית, אלא בזמן שהוא שני ראשין מצד אחד. כל הבורכות - טהורין. בורך המתרשה - טמאה. וכל החתיכות - טמאות. וחתיכה אלתות - טהורה.

ה. כל הנבלין - טהורין. ונבלי השירה - טמאין.

ו. כל המשקין - טמאין. ומשקה בית מטבחיא - טהורין. ואלו הן משקה בית מטבחיא: הדם, המים, היין והשמן. נטמאו בפנים אף על פי שיצאו לחוץ - טהורים. נטמאו בחוץ ונכנסו בפנים - טמאים.

ז. ספר עזרה שיצא לחוץ - מטמא את הידים. ולא ספר עזרה בלבד אמרו, אלא אפלו נביאים וחמשים. וספר אחר שנכנס לשם - מטמא את הידים. מטפחות בני לוי - טהורות. פיוצא בו בעל הבית שעשה מטפחות לחפות בהן כתלים ועמודין - טהורים. מלבני בני לוי - טהורין. פיוצא בו, בעל הבית שעשה מלבן להיות נותנו ממטה למטה, ומאבוס לאבוס - טהור. יחדו למטה אחת; רבי מאיר ורבי יהודה מטמאין, רבי יוסי ורבי שמעון מטהרין, שאינו עושה מלאכה בגופו.

צפירות לרחב שלה חוץ מזה שעל גבי האריג. הערק משיעשה בה צפירה אחת חוץ מזה שעל גבי האריג. הסלין של גמלים, התיין - טהורים. קשרן - טמאין, טמאין ומטהרין אפלו עשרה פעמים ביום. כלי נצרים שלא קנבן ומשתמש בהן עראי - טמאין. היה עתיד לחסם ולקנב, אף על פי שהוא משתמש בהן עראי - טהורים. ובלבד שלא יערים. ואם הערים - הרי אלו טמאין.

י. חמר בכלי פפיר⁹ מכלי נצרים, שכלי נצרים אין מקבלין טמאה אלא משתגמר מלאכתן. וכלי פפיר, כיון שנעשה דור אחד על גבי הרחב שלהן - טמאין.

מסכת פלים מציעא פרק שישי

א. כלי עור, מאימתי מקבלין טמאה? הסנדל משיקמע¹⁰, והמנעל משיגוב מעל האימום¹¹. ואם עתיד לכרוב עד שיכרוב, ולשרטט עד שישרטט¹². איסקורטיא¹³ - משישטף. וקטבליא¹⁴ - משירטב. עור

ח. רבי יהודה אומר: מרכוף² של זמר - טהור, שלא נעשה אלא לשמש עם הקרקע. עשה בראשו מסמר להיות תופס בו ממקום הדיש - טהור. ורבי יוסי ברבי יהודה אומר: מצודת העכברים שיש בה בית קבול - טמאה. הקוד³, והקערה, האנטיל⁴, והתמחוי שנחלקו, אף על פי שמקבלין על דופנותיהן כאלפסין - טהורין. הכסא, והספסל, והקתדרא, והעריסה, שנתפרקו - טהורין. מטה שנתפרקה - כל אבר ואבר טמא בפני עצמו. מודים חכמים לרבי מאיר, שאין חבלים חבור לטמאה עד שיסרג בה שלשה בתים לכל רוח.

ט. עריסה, מאימתי מקבלת טמאה? משתגמר מלאכתה, ואם עתיד לעשות לה עגלה - עד שיעשה לה עגלה. בית הלגינין ובית הכוסות של תמרה שחיסם וקינב מבחוץ, שאף על פי שלא קנב מבפנים - טמא, שכן מקימין. הקנונין הקטנים⁵ וכן הקלתות⁶, משיחסם ויקנב. הקנונין הגדולים, והסוגין הגדולים⁷ - משיעשה שני דורין לרחב שלהן⁸, חוץ מזה שעל גבי האריג. ים נפה וכברה, וכף של מאזנים - משיעשה דור אחד לרחב שלהן, חוץ מזה שעל גבי האריג. הקפה, משיעשה שתי

⁸ לאחר שארגו שולי הקפה, אורגים סביבותיה עגולים כפי מה שרוצה שתהיה רחבה בדפנותיה בנבחה, ואותן עגולים של דפנות קרויין דורים.

⁹ מין זמורות ועושים מהם פלים.

¹⁰ משיקמט, הינו משתתהיל להתקמט צורת הסנדל.

¹¹ שיניח ליבש על הדפוס של סנדל.

¹² אלו הם הציורים והשרטומים שעושים לנעלים, ועד שאין עושה זאת - אינו גמר מלאכה.

¹³ בגד של עור שזובש הסנדלר בשעת מלאכה.

¹⁴ עור שפניהים על השלחן.

² כלי זמר גדול, ומחמת כבדו, כשהוא מונג מניה אותו על הקרקע ומונג (באור הגר"א)

³ מין קערה. (כמו קוד הפבלי במשניות פלים טו, א).

⁴ נטלה שנומלים עמה את הידים.

⁵ בעין קערות קטנות שנוקלעות מערכה רכה ודקה (תפארת ישראל פלים טו, ג).

⁶ קפות קטנות (רבי עובדיה ברטנורא). ויש מפרשים מונפת של נשים (תפארת ישראל).

בלם קלועות כ"ל.

⁷ קפות גדולות.

מֵאַרְבַּע בְּמִנְהָ שֶׁהוּא אַרְבָּעִים בְּסַלְעַ. הַמִּסְחָיִט²³ שֶׁל דֹּלֶת - הָרִי זֶה טָמֵא, מִפְּנֵי שֶׁהוּא נוֹתֵן עָלָיו עַד שֶׁלֹּא יִכְלֶה הָרֵאשׁוֹן. נִתְפָּרַק הַתַּחֲתוֹן - טָמֵא. הָעֵלְיוֹן - טָהוֹר. וְשֶׁעוֹרוֹ בְּטַפַּח.

ג. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בְּהֵן שֶׁלֵּשׁ מִדּוֹת מִשׁוּם רַבִּי עֲקִיבָה: הָעֲשׂוֹי לְשִׁמְשׁ אֶת הָאָדָם כְּגוֹן הַסֶּלֶם. אֶת הַכְּלִים כְּגוֹן הַקּוֹלֵב, מְנוּרָה וְאַנְחוּתָא²⁴ - טְהוֹרִין. הָעֲשׂוֹי לְשִׁמְשׁ אֶת הָאָדָם וְאֵת מִשְׁמֵשׁ אָדָם, כְּגוֹן הַשְּׁלַחֵן וְהַטְּבֵאלָא וְהַדְּלָפְקִי - טָמֵאִין. בֵּית הַלְּגִינִין, וּבֵית הַכּוֹסוֹת שֶׁל עֵץ שֶׁנִּפְתַּח אַחַת מֵהֶן - טָהוֹר וְאִין חֲבוּר לֹו. נִפְתַּח הַשְּׁנַי - טָהוֹר וְאִין חֲבוּר לֹו. נִפְתַּחוּ שְׁלֹשֶׁתָן - כְּלָן טְהוֹרִין. אַרְבָּעָה סִלִּין שֶׁבְּמִרְחֵץ, שֶׁנִּפְתַּח אַחַת מֵהֶן - טָהוֹר, וְאִין חֲבוּר לָהֶן. נִפְתַּח הַשְּׁנַי - טָהוֹר, וְחֲבוּר לֹו. נִפְתַּחוּ שְׁנַיִם מִצַּד אֶחָד, הֶרְחֵב שְׁבִינִיָּהֶן - כְּלוֹ טָהוֹר. נִפְתַּחוּ שְׁנַיִם זֶה כְּנֶגֶד זֶה, הֶרְחֵב שְׁבִינִיָּהֶן - חוֹלְקִים אוֹתוֹ. הַמִּשְׁמֵשׁ אֶת הַטָּמֵא - טָמֵא. וְהַמִּשְׁמֵשׁ אֶת הַטָּהוֹר - טָהוֹר. נִפְתַּחוּ שְׁנַיִם אֶלְכָסוֹן - הֶרְחֵב שְׁבִינִיָּהֶן כְּלוֹ טָמֵא. מִשְׁפַּלְתָּ²⁵ שְׁאִמְצַעֲיָתָה גְבוּהָה וְזוּיּוּתֶיהָ יוֹרְדוֹת, וְנִפְתַּחְתָּהּ מִצַּד אֶחָד - טָמֵא, מִפְּנֵי שֶׁהִיא מְקַבְּלַת בְּצַד הַשְּׁנַי. נִפְתַּחְתָּהּ מִצַּד הַשְּׁנַי - טָהוֹרָה. וְשֶׁאֵר כָּל הַכְּלִים שְׁאִין יְכוּלִים

הָעֲרִיסָה¹⁵ שֶׁהוּא עֲתִיד לַעֲשׂוֹת לָהּ טִיבוֹר - טָהוֹר, עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ טִיבוֹר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּכָר - אִין פְּחוֹת מִחֲמֹשֶׁה. וּבַכֶּסֶת - אִין פְּחוֹת מִשְׁלֹשָׁה. כְּלֵי עֵצִים, מֵאִימָתִי מְקַבְּלִין טָמְאָה? מִשְׁתַּגְּמֵר מִלְּאֲכָתָהּ. מִחֲסָרִים כְּסוּיִן - טָמֵאִין. שׁוֹפֵר - טָהוֹר. חֲתָכוּ לְקַבֵּל - טָמֵא. הֶקְרֵן שֶׁהוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ וּמִשְׁלִיכָהּ - טָהוֹרָה. חֲשַׁב עָלֶיהָ - מְקַבְּלַת טָמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא. חוֹתֵל שֶׁל תְּמָרָה שֶׁהוּא עֲתִיד לֵאכּוֹל הַתְּמָרָה וּלְזַרְקוֹ - טָהוֹר. חֲשַׁב לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא בּוֹ מִן הַבַּיִת וּמִן הַשָּׂדֶה - טָמֵא.

ב. כָּל הַכְּלִים¹⁶ הַנִּתְפָּרִים בְּמַחֵט, כְּגוֹן הַכִּיס וְאַנְפִּילִיא¹⁷ - אִין מְקַבְּלִין טָמְאָה, עַד שֶׁתַּגְּמֵר מִלְּאֲכָתָהּ, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּכִיס עַד כְּדֵי לְקַבֵּל פְּרוּטָה, וְאַנְפִּילִיא כְּדֵי לְקַבֵּל אֶת הַבִּקְעָת. כָּל הַכְּלִים הַנֶּאֱרָגִין עַל גְּבֵי מַחֵט, כְּגוֹן גְּרוּתְנִי¹⁸ וּמִצּוּדָה, כִּינּוֹן שֶׁעֲשֶׂה בְּהֵן בֵּית קְבוּל מִלְּאֲכָתָהּ - טָמֵאִין. הַסֵּל וְהַפְּחֵלֶץ שֶׁל גְּמִלִים¹⁹, וּפּוּפִירָאוֹת²⁰ שֶׁעֲשָׂאן מִתַּחֲלָתָן מְקַבְּלֵי רְמוּנִין²¹ - טָמֵאִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: פּוּפִירָאוֹת שְׁאִינָהּ יְכוּלָה לְנָטֵל בְּגַפֶּיהָ²² וְלִצְאָת בְּפִתַּח - טָהוֹרָה. חֲמַת חֲדָשָׁה, אֵף עַל פִּי שֶׁמְקַבְּלַת רְמוּנִין - טָהוֹרָה. תְּפָרָה וְנִקְרָעָה - שְׁעוֹרָה בְּרְמוּנִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: בְּפִקְעוּיּוֹת שֶׁל שְׁתֵּי -

²¹ שֶׁעֲשֶׂה נִקְבִים מִתַּחֲלָה כְּדֵי לְקַבֵּל רְמוּנִים - טָמֵאִים, דֹּאפְלוּ הַכִּי הָיוּ כְּלֵי (גְּר"א).

²² הֵינּוּ שְׁאִינָהּ חֲזָקָה, וְאִינָהּ יְכוּלָה לְהִנָּטֵל עִם הַדְּפָנוֹת שֶׁלָּהּ (גְּר"א).

²³ בְּרִזֵּל שֶׁעוֹשִׂים תַּחַת הַדֹּלֶת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִזְיַק אֶת הַדֹּלֶת כְּשֶׁעָה שֶׁהוּא פּוֹתְחָהּ (גְּר"א). אֲמַנְסָ בְּבֵאוּרוֹ גְּרִים 'הַמְסָרַט', אֲבָל בְּהִנְחָהּ לֹא הִינְיָהּ.

²⁴ מְקוֹם שֶׁמְנִיחִים שָׁם כְּלִים.

²⁵ הַקֶּפֶה אֲשֶׁר יוֹלִיכוּ בָּהּ הַנְּבֵל אֶל הַשְּׁדוֹת (רַמְבַּ"ם).

¹⁵ הַתִּיכַת עוֹר נְתוּנָה תַּחַת עֲרִיסָה שֶׁמְעַמִּידִין עָלֶיהָ אֶת הַרְגֵל, לְהַנִּיד אֶת הָעֲרִיסָה.

¹⁶ הֵינּוּ הַכְּנָבִים.

¹⁷ הוּא כִּיס גְּדוֹל הָעֲשׂוֹי לְקַבֵּל בְּקַעַת כְּשֶׁנּוֹשְׂאִים אוֹתָהּ (בֵּאוּר הַגְּר"א).

¹⁸ סֵל גְּדוֹל שֶׁשׁוֹפִים בּוֹ יוֹן מוֹנֵת לְבוֹר (רַש"י גְּמִין נ"ו) - הֵינּוּ מְסַנְנָת.

¹⁹ עֲשׂוֹי כְּעֵין מִכְּבֵר מְעֻשָׂה רִשְׁתָּהּ, וְהַנְּקָבִים שֶׁלּוֹ רְחִבִים (רַבִּי עוֹבְדִיָה בְּרַטְנוֹרָא כְּלִים כ"ד, ט).

²⁰ אוֹרְגַּן מְקַנְנִים שְׁתֵּי וְעָרַב.

ה. רבי מאיר אומר: כל המדות שאמרו חכמים בפרס, כגון חרבן הפרס²⁸, ומחול הפרס²⁹, ופסקי ערים³⁰, ומותר אפיפירות³¹ – כלן באמה של חמשה טפחים, חוץ ממזבח הזהב, והקרן, והסוכב, והיסוד, שהן באמות של ששה טפחים, שנאמר (יחזקאל מג, יג): "ואלה מדות המזבח באמות אמה אמה וטפח" – שיהו למזבח שתי מדות. יכול יהו כלן באמה של חמשה טפחים? תלמוד לומר (שם): "באמות אמה אמה וטפח"? באמה שהיא יתרה על חברתה טפח.

מסכת כלים מציעא פרק שביעי

א. מלא תרוד רקב שאמרו, ישנו מקשרי אצבעותיו ולמעלה; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: מלא חפניו. גוש מבית הפרס, וגוש מארץ העמים – שעורן כפיקה גדולה של סקאיין, שהוא כחותם המרצופין, וישנו בצד העליון של מגופת החבית. הלחמיות, רבי טרפון אומר: עפר בית הפרס כדי לחפות בו עצם כשעורה. האגרוף שאמרו, רבי טרפון פושט ראשי אצבעותיו

לקבל זיתים, כגון השפופרת והקנונין – שעורן ברבן; דברי רבי מאיר. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: בתבלין. נפרצו – שעורן בתבלין. נפגמו – שעורן בכל שהוא. אמר רבי יהודה: לא הזכרו רמוני באדון²⁶ וחצירי גבע²⁷ של בית הכותים, אלא שמתעשרין בודאי בכל מקום.

ד. רבי יהודה אומר: מביא גדולה שבגדולה וקטנה שבקטנות, ומביא כוס מלא מים, ומביא אוכלין שאינן בולעין ונותנין לתוכו, עד שיתחזרו המים לכמות שהיו, וחוזרין וחולקן. אמר לו רבי יוסי: אף את נתתה שעור לשעורין. וכי מי מודיעני איזו גדולה איזו קטנה? אלא הכל לפי דעתו של רואה. בכוש הבינוני – כמרדע הבינוני, וכמה עבי המרדע? אצבע ושליש אצבע והקיפו טפח. אצבע – מארבע אצבעות בטפח. טפח – מששה טפחים באמה. זרת אמורה בתורה – חצי אמה של ששה טפחים. אמה בינונית – זה אמה של ששה טפחים.

²⁶ רמונים ממקום שנקרא 'באדן' והיו גדולים ביותר.

²⁷ פרתו ממקום שנקרא גבע, והוא כנ"ל, וישני המקומות האלו היו של כותים.

²⁸ היא קרחת הפרס – שש עשרה אמה אם לא היו שם אלא חמש עשרה אמה וזרע שבע אמות לא קדש.

²⁹ איזה הוא מחול הפרס? בין פרס לגדר. אם אין שם שמים עשרה אמה, לא יביא זרע לשם, היו שם שמים עשרה אמה, נותנין לו עבודתו וזרע את המותר (משנה בלאים ד, ב).

³⁰ ערים – שמסרגים קנים כמו עריסה, כדרך שמסרגים את הפמות ומדלין עליה שריגי

הגפנים (רע"ב בלאים ג, א). אילו הן פסקי ערים. ערים שחרב מאמצעו ונשתירו בו חמש גפנים מכאן וחמש גפנים מכאן. אם יש שם שמונה אמות, לא יביא זרע לשם, שמונה אמות ועוד, נותנין לו כדי עבודתו, וזרע את המותר (משנה בלאים ג, א).

³¹ 'עצים או קנים ארוגים שתי וערב, ומדלים עליהם שריגי הגפנים ומשכיבים אותן כהן כשהן ארפות הרבה. ואם הדלה הגפן על מקצת האריג אסור לזרע תחת המותר ואף על פי שאין עליו זמורות, ואם זרע לא קדש' (רע"ב בלאים ג, ג).

ג. העושה כלים מדבר שהוא של מעמיד – טמא. מדבר שאינו של מעמיד – טהור. הלפת, וארתורג, ודלעת יבשה שחקקום תינוקות למוד בהן את העפר, או שהתקינן לכף מאזנים – טהורין. הרימון, והאלון, והאגוז שחקקום תינוקות למוד בהן את העפר, או שהתקינן לכף מאזנים – טמאות. כף של לפת שיש בו בית קבול של אבר, כדרכו מלמטה – טמא. שלא כדרכו מלמעלה – טהור. מכתש של פחמי שיש בו בית קבלת אבר – טהור. כדרכו מלמעלה – טמא. שפופרת שחתכה, ונתן בה המזוזה, ואחר כך נתנה בכתל, אפלו שלא כדרך קבלתה – טמאה. נתנה בכתל ואחר כך נתן בה את המזוזה, כדרך קבלתה – טמאה. שלא כדרך קבלתה – טהורה. קבצה אפלו כדרך קבלתה – טהורה.

ד. קנה מאזנים והמחוק שיש בהן בית קבול מתכות, והאסל שיש בו בית קבול מעות, וקנה עני שיש בו בית קבול מים, ומקל שיש בה בית קבול מזוזה ומרגליות כלו – אינו טמא אלא המשמש את הצרף. ועל כלן אמר רבן יוחנן בן זכאי: אי לי אם אומר, אי לי אם לא אומר. אם אומר עכשו – מלמד אני את הרמאין לרמות, אם לא אומר עכשו – אני מונע את התלמיד, ומטהר את הטמאות. דבר אחר, שלא יהו הרמאין אומרים: 'אין חכמים בקיאין במעשיהן'. מפני מה תחתית של צורפי זהבים טמאה? מפני שמכניס לתוכה. גרוטאות. ושל נפחין – הרי זו טהורה. ואם התקינה להיות מכניס לתוכה גרוטאות – הכל מודין שהיא טמאה. משחזת שיש בה בית קבול שמן, ופנקס שיש בה בית קבול שעוה – כלן, אין טמא אלא המשמש את הצרף. מחצלת, מאימתי מקבלת טמאה? משייחסום ויקנב. רבי

ומראה. רבי שמעון קופץ ראשי אצבעותיו ומראה. רבי יהודה מניח אצבעו על גודלו. כופל חזור ומודד. רבי יוסי אומר: ישנו כראש כרים³² גדולים של צפורי. אחרים אמרו משמו: טפח ושליש טפח. וכך היו משערין עד שלא בא בן בטיח. מדות יין ושמן – שעורן פפיקה גדולה שלהן. ואי זו היא פיקה גדולה שלהן? הנכנס דרך פיהם. כמה דברים אמורים? מלמטה, אבל מן הצד – הרי אלו טמאים, מפני שהן מקבלים מן הנקב ולמטה. תחלתן אין מקבלים טמאה עד שינפח ויגום. ואם נגממו – שעורן כמה שהן. רבי שמעון אומר: נודות – שעורן במשקין.

ב. העושה כלים מן הגדל בים – טהורים. חבר להן מן הגדל בארץ כדרך חבורן לטמאה, אפלו מעור המצה, מן הנגר. דבר שכליו מקבל טמאה, ודבר שאין כליו מקבל טמאה, כגון כלי אבנים, וכלי גללים, וכלי אדמה – טהור. רבי יהודה אומר: כלי ים ראויין לטמאה אלא שטהרום התורה, לכשתמצא להם עלה – הן טמאים. העושה כלים מעצמות העופות – טהורין. חבר להן מן הגדל בארץ, אפלו חוט ואפלו משיחה, דבר המקבל טמאה – טמא, חוץ מכנף העז וביצת נעמית המצפה. אמר רבי יוחנן בן נורי: מפני מה שנה כנף העז מכל הכנפים להחמיר? אלא שכל הכנפים המקבלות – טמאות. ושארין מקבלות – טהורות. ביצת תרנגלת המצפה – טמא, חוץ מכנף העז וביצת נעמית המצפה, לפי שאינו דבר המעמיד³³. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: אף ביצת תרנגלת מצפה מקבלת כל שהוא – טמאה, ולא הזכירו כנף העז וביצת הנעמית אלא בהוה.

³² בנסח הספרים: "לפי שאינה אלא במעמד".

³³ בבבשים.

לפי גירסת הגר"א בפאור (ובהנחות שתק).

פרוש, ותכף נשבר ולא חשיב כלי.

יהודה אומר: משיקשר ראשי המעדנין שלה. היו דבולולין יוצאין הימנה, כל שלצרך המעדנין - טמאה. כל שלא לצרך המעדנין - טהורה. שפופרת הקנה, מאימתי מקבלת טמאה? משיחסם ויקנב. רבי יהודה אומר: משיוציא את הככי שבתוכה. הקרן, מאימתי מקבלת טמאה? משתגמר מלאכתה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: משיוציא את הזכר מתוכה. הקרויה³⁴, מאימתי מקבלת טמאה? משתגמר מלאכתה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: משיוציא את המעים מתוכה. וכלן שמצאן חתוכין ומנקבין - טמאין. מצא גולמיהן - טהורין, בידוע שאינן כלים.

מִסְכַּת בָּלִים מְצִיעָא פְּרָק שְׁמִינִי

א. שדה שהמגורות שלה מבפנים - נמדדות עמה. ובחוץ - אין נמדדות עמה. אבל מודד את החלל. ורבי יהודה אומר: מודד מקומה מבפנים. רבי שמעון אומר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על עבי הרגלים, ועל עבי הלזבזין שהן נמדדין עמה, על מה נחלקו? על הבינים, שבית שמאי אומרים: אין נמדדין. ובית הלל אומרים: נמדדין. מוכני - שומט ומודד. מעקה שבמגדל, והקופות, בזמן שהן קבועין - נמדדין עמה. ושאין קבועין - אין נמדדין עמה. הדפין של קטילקין³⁵ - הרי אלו טהורין. הגשושין של קטילקין³⁶, אף על פי

שמפקדין ומנחין בארבע זויות הבית³⁷ - טמאין. ארבע רגלים שבארבע זיוותיה, ושאר הרגלים שלה - טהורות. חמור שתחת המלבן, והספסלים שתחת הרגלים - טהורים. כפותים שתחת הרגלים³⁸, אף על פי שחקוקים ומקבלין - טהורים. ואין בהן משום קבול. מלבן של מטה ושל עריסה, נקליטי המטה, ולווחין של סקבים, וכרעים של שלחן, ויד של סכין, בזמן שהן קבועין - חבור לטמאה ולהזאה. נטלין ונתנין - אינן חבור, לא לטמאה ולא להזאה. מלבן של עריסה שהוא מלבש בפיקות, ויש לו רגלים - טמא. מסרג בחדלין ואין לו רגלים; רבי מאיר ורבי יהודה מטמאין, רבי יוסי ורבי שמעון מטהרין, שאינו עושה מלאכה בגופו.

ב. בראשונה היו אומרים: מטה שגדד בה שתי לשונות לוכסן או שתי כרעים אלכסון, או שגדד בה טפח על טפח אלכסון - טהורה. חזרו אומרים: גודד מלמטה ועולה, עד שימעטנה פחות מטפח. מטה שעשה שתי לשונות שלה מרווחין³⁹ מרוח אחת - טמאה. עשה ארבעתן מרווחין, או שנטלו שנים אלכסון - טהורה. נטלה קצרה ושתי כרעים - טמאה. מפני שהיא כשירי המטה לישן עליה. ואם מתחלה עשאה כף - טהורה, מפני שהוא כארונות. נטלה ארכה ושתי כרעים; רבי נחמיה מטמא, מפני שנותנה בצד המטה, או בצד האבוס וישן

³⁷ הינו שהן מפרדות מהמטה, ורק מנחות בצדדי הבית.

³⁸ שהרגלים של המטה עומדות עליהם.

³⁹ לפי גירסת הר"ש. ובנסתחת הספרים: מלווחין.

והינו שעשה הכלי המטה המסרגים מרווחים זה מזה יותר מהצורה, בין שלא עשה אלא שני לשונות, עדן ראוי לתשמיש, אבל בארבע - נטהרו מטמאתם.

³⁴ דלעת ובישה שמרוקנים אותה ומשתמשים בה כעין דלי ריק.

³⁵ היתרת התחתונות במטה, הבולטות כלפי מעלה מהמטה, ולפיכך הן טהורות, שאינן נצרכות למטה.

³⁶ דף מנח על הלשונות, בין לשון ללשון, ומהם היתרת הנ"ל יוצאות, והם חשובים בלי.

עליה; וחכמים מטהרין. מטה שפרש ממנה אבר אחד ונתנו בזויות, אחד, והחליפו, וכן בשני, וכן בשלישי, וכן ברביעי, וכן בחמישי, וכן בששי, וכן בשביעי - עדין טמאה מדרס. ואם החליף את השמיני - טהורה מן המדרס, אבל טמאה מגע מדרס. חזר לאחרון ונתנו בזויות והחליפו, וכן בשני, וכן בשלישי, וכן ברביעי, וכן בחמישי, וכן בששי, וכן בשביעי - עדין טמאה מגע מדרס. ואם החליף את השמיני - טהורה. במה דברים אמורים? בזמן שהתחיל מן האחרון, אבל אם התחיל מן הראשון, אף על פי שלא החליף את השמיני - טהורה.

ג. מטה מטמאת חבילה ומטהרת חבילה; דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: מטמאת אברין ומטהרת אברין. כיצד? כרע שפרש עם הארפה ועם הקצרה; רבי אליעזר אומר: חבור, ואם הטבילה אינה חוצצת. וחכמים אומרים: אינה חבור, ואם הטבילה - הרי זו חוצצת; דברי רבי שמעון. רבי אומר: רבי אליעזר אומר: אין מטה מטהרת אלא כשהיא שלמה. וחכמים אומרים: מטמאת ומטהרת אברים. מטה שנחלקה לשמונה טמאה, מפני שהוא מחזירה. קבעה במסמר - טהורה.

מסכת כלים מציעא פרק תשיעי

א. כליבה של חיטין - טמאה טמא מת. פרש הימנה אבר אחד - טמאה. ושני אברים - טהורה. עריסה של בנות - הרי זו טמאה טמא מת. היתה משמשת ישיבה ושכיבה - הרי זו טמאה מדרס. שפורם עליה את הכלים - הרי זו טמאה טמא מת. היתה משמשת ישיבה ושכיבה - הרי זו טמאה מדרס. מטה שנפחתו מעין שלה ואין חכלים מחברין לה, ונשתתיר בה כדי ישיבה ושכיבה - הרי זו טמאה מדרס. היו דבולין ויצאין ממנה - הרי אלו טמאין, מפני שהוא

מחזירין. החבל היוצא מן המטה עד חמשה טפחים - טהור. מחמשה ועד עשרה - טמא. מעשרה ולמעלה - טהור. עשרה - כלמטה הימנו. חמשה - כלמעלה הימנו. הזה על החבל, בתוך עשרה טפחים - טהורה, וכשהוא מטביל את המטה - צריך להטביל את החבל. מעשרה טפחים ולמעלה - טמאה. וכשהוא מטביל את המטה אין צריך להטביל את החבל. כרע שהיא טמאה מדרס וחברה למטה - כלה טמאה. וכן במזרן וכן בשן של מעדר.

ב. החבל שהוא מסרג את המטה, אפלו מאה אמה - כלן חבור אחד. קשר בו חבל אחד, מן הקשר ולפנים - חבור, מן הקשר ולחוץ - אין חבור. הכניסו לתוך שלשה בתים, אפלו מאה אמה - כלו חבור אחד. קשר בו חבל אחד, מן הקשר ולפנים - חבור. מן הקשר ולחוץ - אינו חבור. אמר רבי אליעזר בן יעקב: במה דברים אמורים? דרך עליה, אבל דרך ירידה, אפלו קשור בקשור - כלו חבור אחד. החוט שהשחילו למחט, אפלו קשור משני צדדין - הרי זה אינו חבור. הכניסו לכגד - החוט חבור לכגד, ואין המחט חבור לחוט. המשיחות והרצועות שבמטפחות הספרים, ושבמטפחות התינוקות, תפורות - חבור. קשורות - אינן חבור. רבי שמעון בן גמליאל אומר: שבמטפחת הסורג אפלו קשורות הן חבור, מפני שרוצה בקיומו המשיחות והרצועות שבשק והקפה, תפורות - חבור. קשורות - אינן חבור. ושבאזני כלי חרס, אפלו תפורות - אינן חבור, שאין חבור לכלי חרס. שירים שבכרעי מטה, אוצין⁴⁰ - חבור. רפין - אינן חבור, ושבאזני הזב, אפלו אוצין - אינן חבור.

ג. זה חמר מדרס מבזב: מזרן שהוא מוכר בו את המטה, והכניסו לבית שהמת בתוכו, אף על פי שאין באהל אלא כל שהוא -

40 הדוקים.

בכרים של אריג ושל שק שהם טמאין משום אריג. רבי יוסי אומר: תבת הבלנין שהיא גבוהה עשרה טפחים, ויש לה לזבזב - טמאה, שמתחלה לכך נעשית - להיות עולה ויושב בראשה.

ב. תבה שנותנין עליה שמן במרחץ, טמא טמא מת ואין טמא מדרס. הביא נסר וקבעו מלזבזב ללזבזב להיות יושב עליה - טמאה מדרס, ואינו טמא אלא המשמש את הצרף. ארבעה לוחין שבארבע זוויותיה, אם היו רחבות טפח - טמאות. טבלא העליונה שמרצים עליה את המעות, אף על פי שיש לה לזבזב - טהורה. הביא טבלא אחרת וקבע לה לזבזב להיות יושב עליה - טמאה מדרס. ואינו טמא אלא המשמש את הצרף. סריד של חטיטין⁴², יש לו גפים - טמא אין לו גפים - טהור. הביא נסר וקבע מלזבזב ללזבזב להיות יושב עליו - טמא מדרס. ואינו טמא אלא המשמש את הצרף. שלחנות שבפרכין שאוכל עליו, הביא נסר וקבע מלזבזב ללזבזב להיות יושב עליו, אף על פי שקבען במסמר - טהורין. הביא כסא וקבע לו מלזבזב ללזבזב להיות יושב עליו - טמא, ואין טמא אלא המשמש את הצרף. הכוסות שבכמה - הרי אלו טהורין, שלא נעשו אלא לשמש עם הקרקע, והבדדין - טהור, שאינו אלא ישיבת של צער.

מסכת פלים מצינא פרק אחד עשר

א. ערבה שהיא פחותה משני לוגין - הרי היא כקערה, ושעורה בזיתים, ומשני לוגין עד תשעה קבין - אפלו זבין וזבות נדות וילדות, יושבות ושובכות בתוכה - טהורה ממדרס, וטמאה טמא מת. נסדקה ואינה מעמדת את הרגלים, אלא המים כדי להדיח בה אחת מרגליו - מקבלת טמאת מדרס; דברי רבי יוסי בן רבי יהודה. רבי אומר: כשחשב עליה. רבי יוסי אומר: נטמאת

המטה טמאה, ככלים הנוגעין במת. דרס עליו הזב, בתוף עשרה טפחים - הוא טמא ומטה טמאה, חוץ לעשרה - הוא טהור, ומטה טהורה. מזון שהוא מדרך בו את המטה, ונגע בהן המת - טמאין טמאת שבועה. נגע שבועה. פרושו - טמאין טמאת ערב. פרושו - בהן השרץ - טמאין טמאת ערב. פרושו - טמאין טמאת ערב. נגעו בהן משקין - פוסלין את התרומה. פרושו פוסלין את התרומה. זה הכלל: כל טמאה שלא שוה מטה למזון, כגון המת והשק והמשקין - כלם חבור אחד, אפלו עד מאה אמה. וכל טמאה שלא שוה מטה למזון, כגון טמאת הזב והזבה, עד עשרה טפחים - חבור לטמאה, יתר על כן - אינו חבור. רבי אלעזר בר רבי צדוק אומר משום רבי שמעון בן גמליאל: עד שבועה טפחים.

מסכת פלים מצינא פרק עשירי

א. תבה שהיא מלאה פלים, וקבע לה כסוי⁴¹ - טמאה. היתה ריקנית וקבע לה כסוי - טהורה. למה זה דומה? לחבית ריקנית שהיא מלאה רוח, ועשה לה מגופה, שהיא טהורה. תבה שהיא טמאה טמאת מת וקבע לה מדרס - טהורה מכלל טמאה ומקבלת טמאה מכאן ולהבא. תבה שחציה פתוח וחציה נעול - טמאה מדרס וטמאה טמאת מת. נפחתה מלמעלה - טמאה, מפני שהיא מקבלת מלמטה. נפחתה מלמטה; רבי מאיר מטמא מדרס, וחכמים מטהרין, מפני שבטל העקר - בטל הטפלה. חמת שנפחתה - הרי זה טמאה, שבתחלה משמשת ישיבה ושכיבה עם מלאכתה, ועכשיו משמשת ישיבה ושכיבה; דברי רבי מאיר, וחכמים מטהרין, מפני שבטל העקר - בטל הטפלה. מודים חכמים לרבי מאיר בכר וכסת של עור שנקרעו, שאף על פי שאינן מקבלין את מה שבתוכן שהן טמאין, ואין צריך לומר

⁴² כלי שיש לחיטים שמוניחים עליו כלי תשמישם.

⁴¹ שקבע הכסוי לכלי במסמרים, אפלו הכי טמאה, דכיון דיש פלים בתוכה סופו לפתח.

עֲשֵׂה בּוֹ כִּסֵּא – אֵין טַמָּא אֲלֵא הַצֶּרֶךְ. וְכִמָּה הוּא הַצֶּרֶךְ? מְקוֹם יְשִׁיבָה טַפַּח. כִּסֵּא שְׁנַתְנּוּ בַבַּיִת, וְכִנָּה עָלָיו כְּדָרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ – טַמָּא. שְׁלֵא כְּדָרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ – טְהוֹר. קָבְעוּ, אֲפֹלוּ שְׁלֵא כְּדָרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ – טְהוֹר. נִתְּנוּ לְמַעְלָה, אֲפֹלוּ שְׁלֵא כְּדָרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ – טַמָּא. קָבְעוּ כְּדָרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ – טְהוֹר. נִתְּנוּ לְמַעְלָה, אֲפֹלוּ כְּדָרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ – טַמָּא. קָבְעוּ, כְּדָרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ – טַמָּא. שְׁלֵא כְּדָרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ – טְהוֹר.

ג. אֲרוֹכָה שֶׁל מִטָּה שֶׁעָשָׂה לְקוֹרוֹת – הִיא טַמְאָה וּמִטָּה טַמְאָה. קָבְעוּ – הִיא טְהוֹרָה וּמִטָּה טַמְאָה. שְׁתֵּי אַרְכּוֹת שֶׁל מִטָּה שֶׁעָשָׂן לְקוֹרָה – הֵן טַמְאוֹת וּמִטָּה טַמְאָה. קָבְעוּ – הֵן טְהוֹרוֹת וּמִטָּה טְהוֹרָה. מִפֶּן שֶׁעָשָׂו לְקוֹרָה, אִף עַל פִּי שֶׁשֶׁתַּמַּשׁ בּוֹ – טְהוֹר. הִזֵּה טַמָּא וְעָשָׂו לְקוֹרוֹת – טַמָּא, עַד שֶׁיִּקְבְּעוּנוּ בַּמִּסְמַר. בְּכַף דְּבָרִים אֲמֹרִים? מִלְּמִטָּה, אֲבָל מִלְּמַעְלָה, קָבְעוּ וְלֹא נִתֵּן עָלָיו מַעְזִיבָה, נִתֵּן עָלָיו מַעְזִיבָה וְלֹא קָבְעוּ – טַמָּא. קָבְעוּ וְנִתֵּן עָלָיו מַעְזִיבָה – טְהוֹר. מֵאֵימַתִּי טְהָרְתוּ? בֵּית שְׁמַאי אֲמֹרִים? מְשִׁיחָבֵל. וּבֵית הֵלֵל אֲמֹרִים: מְשִׁיחָבֵר – דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: בֵּית שְׁמַאי אֲמֹרִים, מְשִׁיחָבֵל וַיִּחָבֵר. וּבֵית הֵלֵל אֲמֹרִים: מְשִׁיחָבֵל אוֹ מְשִׁיחָבֵר.

ד. סֵדִין שֶׁהוּא טַמָּא טַמָּא-מֵת, וְעָשָׂו וּלְוִן – הֵרִי הוּא טַמָּא טַמָּא-מִדְּרָס. הֵרִי הוּא כְּטַמָּא-מֵת, וְאֵין מְקַבֵּל טַמְאָת מִדְּרָס; דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי אֹמֵר: הֵן הֵן דְּבָרֵי בֵּית שְׁמַאי, אֲבָל בֵּית הֵלֵל אֲמֹרִים: טְהוֹר מְכַלֵּל טַמְאָה, וּמְקַבֵּל טַמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא. וּמֵאֵימַתִּי טְהוֹר? מִשְׁבָּלָה, וְאֵין מְשַׁמֵּשׁ מַעֲצֵן מִלֵּאכְתּוֹ. בְּלָה וְנִשְׁתִּיר בּוֹ רַבּוֹ,

וְנִטְהַרְתָּ אֲפֹלוּ עֲשֵׂה פְעָמִים בַּיּוֹם, כִּי־צַד? הַנִּיחָה בְּגִשְׁמִים וְנִתְפַּחָה – טְהוֹרָה. בְּקָדִים וְנִסְדָּקָה – טַמְאָה, מִטְהַרְתָּ וּמִטְמָאת אֲפֹלוּ עֲשֵׂה פְעָמִים בַּיּוֹם. נִפְתַּחְתָּ בְּמוֹצֵיא וַיִּתֵּם – טְהוֹרָה מְכַלֵּל הַטַּמְאָה. חֹשֶׁב עָלֶיהָ – רַבִּי מְטַמָּא וְחֻכְמִים מְטַהְרִים, וְאֹמְרִים: עַד שֶׁיַּעֲשֵׂה בָּהּ מַעֲשֵׂהוּ. יִתֵּר עַל כֵּן, שְׁנִסְדָּקָה, אֲפֹלוּ זָבִין וְזָבוֹת נְדוּת וַיּוֹלְדוּת יּוֹשְׁבוֹת וְשׁוֹכְבוֹת בָּהּ – טְהוֹרָה. נִפְתַּחְתָּ בְּמוֹצֵיא רְמוּנִים – טְהוֹרָה מְכַלֵּל הַטַּמְאָה. חֹשֶׁב עָלֶיהָ – רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמָּא וְחֻכְמִים מְטַהְרִין, עַד שֶׁיִּקְצַע. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַעֲשֵׂה שֶׁהִבִּיאוּ מִכְּפָר עָרִיס לְפָנָי רַבִּי שֶׁמַּעֲזוֹן בֶּן גְּמְלִיאֵל, יוֹתֵר מִשְׁשִׁים עֲרֻבוֹת, וְהִיא מְשַׁעֲרָן, גְּדוּלָּה לְסָאָה סָאָה, וְקִטְנָה לְשֵׁנֵי לְגִין. וְקָרוּבִים דְּבָרִים שֶׁל סָאָה סָאָה, מִחֻזְקָת תְּשַׁעָה קַבִּין.

ב. עֲרַבְתָּ הַפִּיסוֹנוֹת⁴³ שֶׁמְשַׁנִּי לּוֹג וְעַד תְּשַׁעָה קַבִּין – בֵּית שְׁמַאי אֲמֹרִים: מְדָרְס. וּבֵית הֵלֵל אֲמֹרִים: טַמָּא מֵת. וְהַחֲבִית⁴⁴ – בֵּית שְׁמַאי אֲמֹרִים: מְלֵאָה וְעוֹמְדָת. וּבֵית הֵלֵל אֲמֹרִים: מְלֵאָה וְעוֹמְדָת וְצוֹרוּרָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: חֲלוּף הַדְּבָרִים. יָד הַקֶּרֶם – חֲבוּר לְטַמְאָה, בֵּין בְּשַׁעַת מְלֵאכָה וּבֵין שְׁלֵא בְּשַׁעַת מְלֵאכָה. וְאִם לֹא קָבְעוּ כָּל צָרְכוֹ – הֵרִי זֶה אֵינוֹ חֲבוּר. מְקַל שֶׁקָּבְעוּ בְּקֶרֶם לְבַקֵּעַ בּוֹ לְשַׁעָה, בְּשַׁעַת מְלֵאכָה – חֲבוּר. שְׁלֵא בְּשַׁעַת מְלֵאכָה – אֵינוֹ חֲבוּר. מְסַמֵּר שְׁנַתְנּוּ בְּדִיוֹסְטֶר⁴⁵ לְהִיּוֹת מְסִיף עָלָיו – חֲבוּר לְטַמְאָה, בֵּין בְּשַׁעַת מְלֵאכָה וּבֵין שְׁלֵא בְּשַׁעַת מְלֵאכָה. מְקַל שֶׁקָּבְעוּ בְּדִיוֹסְטֶר, בְּשַׁעַת מְלֵאכָה – חֲבוּר. שְׁלֵא בְּשַׁעַת מְלֵאכָה – אֵינוֹ חֲבוּר. קָבְעוּ בְּכַלּוֹנֶס – אֵינוֹ חֲבוּר לוֹ. כִּסֵּא שֶׁקָּבְעוּ בְּכַלּוֹנֶס – טַמָּא, וְאֵינוֹ חֲבוּר לוֹ.

⁴³ פְּרוּשׁ, מִזֶּה שְׁמוּלִיכִין בְּהֵן טִיט וְאֲבָנִים מִבַּיִת (בְּאוּר הַגֶּרֶם"א).

⁴⁴ הַגֶּרֶם"א גּוֹרֵם פֶּאן – יַחֲמֵת'.

⁴⁵ פְּרוּשׁ, שֵׁישׁ אֲצֵל הַאֲמֵן הַעוֹשֶׂה מְשִׁיחוֹת מְקַל שֵׁישׁ לוֹ שְׁנֵי רְאשֵׁיו, דְּהֵינּוּ אֶחָד לְצַפּוֹן וְאֶחָד

מְלַמְעֵלָה - טְמָא. רְבוּ מְלַמְטָה - טְהוֹר. וְאִם
הִיָּה גְדוֹל וְקָצֵעַ לְפִתּוּחַ קָטָן - מְקַבֵּל טְמָאָה
מִכָּאן וְלִהְבָּא. סְדִין שֶׁהוּא טְמָא טְמָא-מֵת,
וְעֵשָׂאוּ קָלֵעַ לְסַפִּינָה - הִרִי הוּא כְטֵמָא-מֵת,
וְאִין מְקַבֵּל טְמָאָת מְדָרְס; דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי
בְּרַבִּי יְהוּדָה. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר:
טְהוֹר מְכַלֵּל טְמָאָה וּמְקַבֵּל טְמָאָה מִכָּאן
וְלִהְבָּא. וּמֵאֵימֶתִי טְהַרְתּוּ? מִשְׁבְּלָה, וְאִינוּ
מִשְׁמֵשׁ מַעֲיִן מְלֹאכְתּוֹ. בְּלָה וְנִשְׁתִּיר רְבוּ,
מְלַמְעֵלָה - טְמָא. רְבוּ מְלַמְטָה - טְהוֹר. וְאִם
הִיָּה גְדוֹל וְקָצֵעוּ, וְעֵשָׂאוּ קָלֵעַ לְסַפִּינָה קְטַנָּה
- מְקַבֵּל טְמָאָה מִכָּאן וְלִהְבָּא.

ה. הַסְדִּינִין וְהַסְגוּסִין שֶׁנִּתְּנָן בְּאַרְץ, לֵהִיּוֹת
מִהֵלֶךְ עֲלֵיהֶן, אִף עַל פִּי שְׂקִבְעֵן בְּמִסְמֵר -
טְמָא. עֵשָׂאֵן לְחַפּוֹת בְּהֵן זִיזִין וּכְתָלִים,
עַמּוּדִים וְחִלּוּנוֹת - מִטְמְאִין טְמָאָת אֲהֵלִין.
וְאִם הִיָּתְהָ מִחֻצְלַת אֲהֵל - הִרִי זֹו טְהוֹרָה. אִין
לָךְ הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ מִטְמָא טְמָאָת אֲהֵלִין אֵלָא
פְּשִׁתָּן בְּלִבָּד. מִחֻצְלַת שְׁעֵשָׂאָה לְאֲהֵלִין,
וְחָשַׁב עָלֶיהָ לְשִׁכְיָבָה - טְמָאָה. עֵשָׂאָה
לְשִׁכְיָבָה, וְחָשַׁב עָלֶיהָ לְאֲהֵלִין, עַד שֶׁלֹּא
קָשַׁר רֵאשִׁי הַמַּעֲדָנִין שְׁלָה - טְמָאָה. מִשְׂקָשֵׁר
רֵאשִׁי מַעֲדָנִין - טְהוֹרָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִטְמָאָת וּמִטְהַרְתָּ אֶפְלוּ
עֵשֶׂר פְּעָמִים בַּיּוֹם. כִּיצַד? הַתִּירָה - טְמָאָה.
וּקְשָׁרָה - טְהוֹרָה. מִטְמָאָת וּמִטְהַרְתָּ אֶפְלוּ
עֵשֶׂר פְּעָמִים בַּיּוֹם. נִחְלַקָה לְרַחֲבָה - טְהוֹרָה.
לְאַרְכָּה, וְנִשְׁתִּירוּ בָּהּ שְׁלֹשָׁה מַעֲדָנִין שֶׁהֵן
שְׁשֵׁה טְפָחִים בֵּין מַעֲדָן לְמַעֲדָן, טְפַח מִכָּאן
וְטְפַח מִכָּאן - טְמָאָה. פְּחוֹת מִכָּן - טְהוֹרָה.
וְאִם מִתְחַלָּה עֵשָׂאָה לְכָךְ, אֶפְלוּ פְּחוֹת מִכָּן -
טְמָאָה. רַבִּי נִתָּן אוֹמֵר: שְׁיָרֵי מִחֻצְלַת -
שְׁבַעַה טְפָחִים וְשְׁיָרֵי הַמִּפְץ - שְׁשֵׁה טְפָחִים.

<p>12</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>טו 15</p>	<p>עלות השחר _____ 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:05 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 4:49 בבלי: ברכות ט • ירושלמי: ערובין לט • תוספתא: כלים מצינא ה נ"ך: אסתר ז-ח • רמב"ם: שנינים י</p>
<p>13</p>	<p>שני Monday</p>	<p>טז 16</p>	<p>עלות השחר _____ 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:05 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 4:50 בבלי: ברכות י • ירושלמי: ערובין מ • תוספתא: כלים מצינא ו נ"ך: אסתר ט-י • רמב"ם: שנינים יא</p>
<p>14</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>יז 17</p>	<p>עלות השחר _____ 6:06 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:05 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 4:52 בבלי: ברכות יא • ירושלמי: ערובין מא • תוספתא: כלים מצינא ז נ"ך: דניאל א-ב • רמב"ם: שנינים יב</p>
<p>15</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>יח 18</p>	<p>עלות השחר _____ 6:06 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:05 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 4:53 בבלי: ברכות יב • ירושלמי: ערובין מב • תוספתא: כלים מצינא ח נ"ך: דניאל ג-ד • רמב"ם: שנינים יג</p>
<p>16</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>יט 19</p>	<p>עלות השחר _____ 6:05 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:05 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 4:54 בבלי: ברכות יג • ירושלמי: ערובין מג • תוספתא: כלים מצינא ט נ"ך: דניאל ה-ו • רמב"ם: שנינים יד</p>
<p>17</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>כ 20</p>	<p>עלות השחר _____ 6:05 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:05 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 4:55 בבלי: ברכות יד • ירושלמי: ערובין מד • תוספתא: כלים מצינא י נ"ך: דניאל ז-ח • רמב"ם: שלוחין ושותפים א</p>
<p>18</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>כא 21</p>	<p>עלות השחר _____ 6:05 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:05 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:05 שקיעה _____ 4:56 בבלי: ברכות טו • ירושלמי: ערובין מה • תוספתא: כלים מצינא יא נ"ך: דניאל ט-י • רמב"ם: שלוחין ושותפים ב</p>

ודלקת הנרות 4:37 Candle Lighting

זמן מוצש"ק 6:09 Shabbos Ends

שמות

ווען אַ מענטש איז מוציא זרע לְבִטְלָה, באַשאַפֿט ער מיט דעם קלפּזת וואָס גייען אַרײַן אין מענטשן וועלכע קריגן אויף אים און מאַכן אים יסורים.
(ספּר המדות אות נאוף סימן כ"ו)